

Dzień

18 stron
cena 20 gr

Pomorze

DRAZ WYDAWNICTWA:

DZIEŃ GRUDZIĄDZKI ILUSTROWANY — DZIEŃ BYDGOSKI ILUSTROWANY — GAZETA GDANSKA
DZIEŃ KOCIEWSKI — GŁOS NIESZAWSKI (DZIEŃ CIECHOCIŃSKI) — GAZETA MORSKA ILUSTROWANA
DZIEŃ TCZEWSKI ILUSTROWANY — DZIEŃ CHEŁMINSKI — GAZETA MOGILEŃSKA — — —

REDAKCJA: Toruń, ul. Bydgoska 56, telefony 29-90, 29-01, 29-02, 29-60 (nocny). — ADMINISTRACJA: Toruń, ulica Bydgoska 56, telef. 29-70 (kierownik administracji). — FILIA ADMINISTRACJI: Toruń, ulica Szeroka 42 I. piętro, telefon 29-80 — P. K. O. 206.874.

Idea wielkiego Pomorza zrealizowana

„Jako jedno z pierwszych zadań określił sobie p. Wojewoda Raczkiewicz, rozwiązanie problemu rozszerzenia bazy administracyjnej Województwa Pomorskiego — a więc to, co przywykliśmy już nazywać zagadnieniem „Wielkiego Pomorza“.

(Z wywiadu udzielonego naszemu przedstawicielowi przez p. Wojewodę Raczkiewicza w dniu 4. 8. 1936 r.)

W dniu 11 marca rb. uchwalił Sejm historyczną ustawę o zmianie granic Województw Zachodnich Polski. Przejdzie ona jeszcze przez Senat, który ponad wszelką wątpliwość też ją zatwierdzi, tak, że w krótkim już czasie ustawa ta stanie się prawem i wprowadzona będzie w życie, realizując w ten sposób przede wszystkim ideę Wielkiego Pomorza.

Uchwalone zmiany terytorialne zainteresowanych województw są b. duże. Powiaty: rypiński, lipnowski, nieszawski i włocławski (z woj. Warszawskiego), oraz inowrocławski, bydgoski, szubiński i wyrzyski (z woj. Poznańskiego), zostają wcielone do województwa Pomorskiego, pow. kaliski, kolski, koniński i turecki — wejdą w skład województwa Poznańskiego a powiat działowski — do woj. Warszawskiego.

Z chwilą odzyskania niepodległego bytu nie mieliśmy własnego — jednolitego a wypływającego z naszej psychiki i umysłowości oraz polskiej racji stanu, ustawodawstwa. Rządzić więc z konieczności musieliśmy się prawami państw zaborczych, a te wszak ustanawiane i pisane były pod kątem interesów zaborców, a jeśli chodzi o polskie społeczeństwo — to celem ich było dzielenie Polaków, stwarzanie i podtrzymywanie a nie sztucznej granicy pomiędzy Polakami. Nie mogło to oczywiście w wolnej Ojczyźnie wywierać dodatniego wpływu na konsolidację narodową i na zatarcie różnic i pewnych antagonizmów w okresie niewoli powstałych.

Ten stan rzeczy, nie mógł być w naturalnej konsekwencji umacniania się państwowości polskiej i postępu zacierania się różnic w pracach i życiu Polski, na długą metę utrzymany. Praca na tym odcinku nie była jednak łatwą. Z wielu względów.

Tym nie mniej rządy polskie, a w szczególności w latach ostatnich, z całą energią, a jednocześnie z ogromną ostrożnością i głębokim zrozumieniem powagi tego niezmiernie ważnego i czułego problemu, przystąpiły do stopniowego zacierania i niwelowania sztucznych rozgraniczeń dzielnicowych.

Zaczęły więc pod naporem wysiłków i pracy padać słupy graniczne, dzielące organizm żywego Wielkiego Narodu, na dzielnice i zabory.

Każdy rok na froncie tym przynosił nowe sukcesy i pozytywne osiągnięcia. Po przez olbrzymi wysiłek polskiej kodyfikacji praw, po przez stałe a ostrożne przekreślanie różnic — da-

żono do wytkniętego celu: obalenia sztucznych podziałów, zatarcia jego śladów. Z psychiki społeczeństwa polskiego stopniowo odchodziło to wszystko, co przez obcą przemoc zostało nam narzucone, a co dla polskiej rzeczywistości stało się już nieistotne i szkodliwe.

To wszystko sprawiło, że rząd gen. Sławoj-Składkowskiego uznał warunki obecne za nadające się do praktycznej realizacji nowego podziału administracyjnego, który w konsekwencji stwarza Wielkie Województwo Pomorskie.

Z głębokim też wzruszeniem mówił sprawozdawca poseł Dudziński, że „nareszcie po 18 latach niepodległości wywrócone zostaną ostatecznie słupy graniczne, wbite ongiś przez zaborcę w żywe ciało Rzplitej“. Podkreślił przy tym, że głównym celem ustawy jest

„STWORZENIE SILNEGO
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO“,

predystynowanego do odegrania pierwszorzędnej roli w Polsce.

Wielkie Województwo Pomorskie

Depesza do Wojewody Pomorskiego Raczkiewicza od grupy regionalnej posłów pomorskich

Podana przez nas w części naszych wydawnictw w dniu wczorajszym wiado-

P. Wojewoda Pomorski Wł. Raczkiewicz

mość o uchwaleniu przez Sejm ustawy o powiększeniu Województwa Pomor-

skiego odbiła się głośnym, radosnym echem na całym Pomorzu.

Spoleczeństwo pomorskie zdaje się doskonale sprawę z ważności ustawy o powiększeniu Województwa Pomorskiego dlatego też wiadomość o przyłączeniu do naszego województwa ośmiu powiatów przyjęło z uczuciem szczerego zadowolenia i głębokiej, serdecznej wdzięczności dla tych, którzy w realizacji tego problemu brali udział i do jego urzeczywistnienia się przyczynili. W pierwszym rzędzie wdzięczność całego społeczeństwa pomorskiego kieruje się do Pana Premiera gen. Sławoj-Składkowskiego i Wojewody Pomorskiego p. Władysława Raczkiewicza.

Wyraz tej głębokiej wdzięczności dla p. Wojewody Pomorskiego Raczkiewicza dali pierwsi posłowie Ziemi Pomorskiej, wysyłając, jako przedstawiciele społeczeństwa pomorskiego, do p. Wojewody depeszę tej treści:

Telegram

№ 77

Przyjęto dn 11/3 1937

godz. 20 min. 32

z

Podpis

Urząd TORUŃ

z 123 warszawa sejm 10362,-27,-11,-2020 = godz. min.

włodarzowi ziemi pomorskiej w dniu uchwalenia
przez sejm ustawy o powiększeniu województwa
pomorskiego serdeczne gratulacje i wyrazy
uznania przesyła = grupa regionalna posłów
pomorskich +

Historyczna decyzja Rządu i uchwała Sejmu przychodzi w niezwykle ważnym momencie dziejów Polski.

Wkroczyliśmy w okres konsolidacji narodowej, w okres kruszenia wzajemnych uprzedzeń Polaków do siebie, w fazę pojednania narodowego i cementowania silnego zwartego obozu Polaków.

Dziś już rozumiemy się, potrafimy na ołtarzu miłości Ojczyzny porządkować racji stanu, stare przyzwyczajenia, egoistyczne interesy, nawet własne lokalne względy, by wzmocnić Polskę, by gruntować Jej siłę.

Podkreślali ten moment przedstawiciele województw, które oddają swe ziemie Pomorzu — w zrozumieniu jego wagi i roli w życiu państwa polskiego.

Nie tylko duchowo łączymy się — nie tylko na podkładzie psychicznym budujemy jedność narodową — przekreślamy jednocześnie dawne podziały, zasypujemy ostatecznie sztuczne miedze, dzielące nas i utrudniające porozumienie.

Stąd też szczerą należy się wdzięczność i serdeczne uznanie tym, którzy dokonali realizacji wielkiego dzieła.

Przed społeczeństwem powiększonego Województwa Pomorskiego otwiera się nowa, piękna karta wielkiej i twórczej pracy, w dwóch przede wszystkim zmierzająca kierunkach, mianowicie w kierunku rozwoju i rozbudowy wielkiego i silnego gospodarstwa, narodowego Województwa Pomorskiego oraz głębokiego zspolenia wszystkich sił narodowych dla stworzenia potężnego bastionu i strażnicy na zachodnich rubieżach Rzeczypospolitej.

Nowe Wielkie Województwo Pomorskie, stanowiąc silne gospodarstwo i narodowo zaplecze wybrzeża morskiego i naszej perły gospodarczej — Gdyni — rozpoczyna nowy etap swej historii.

Dla regeneracji cery używaj
KAISER-BORAX
codziennie w wodzie do mycia

Go prostu

Nie przekupicie polskiego społeczeństwa

Przed paru dniami w Moskwie odbyło się zebranie głównych przywódców Kominternu z udziałem przedstawicieli sztabu czerwonej armii. W zebraniu tym brał udział również „delegat” komunistyczny z Polski (nazwiska niestety nie mogliśmy się dowiedzieć).

Na zebraniu tym główny ton nadawali delegaci czerwonej armii i na ich to wniosek i według ich planu opracowane zostały nowe formy ofensywy komunistycznej na robotników i chłopów polskich.

Zdaniem militarystów sowieckich „rozwoj idei komunistycznych wśród tak zwanych polskich sfer intelektualnych — złożonych przeważnie z Żydów — jest wyprawdzie błyskotliwy, ale nie posiada żadnego znaczenia praktycznego”.

Zdecydowano zatem pierwszy i główny atak nowego „zmilitaryzowanego” planu na polskiego chłopca i robotnika, przeprowadzić za pomocą prasy robotniczej, pozostającej pod poważnymi ideowymi wpływami Moskwy. Na powyższy cel wyasygnowano pierwszą transzę zasiłku w kwocie zł. jednego miliona.

Za sowieckie pieniądze zacznie się więc zatruwać dusze polskiego chłopca i robotnika. Nie pierwszy to zresztą wypadek w życiu politycznym Polski subwencjonowania niektórych polskich pism i periodyków przez ambasady zagraniczne. Płyną pieniądze na cel propagandy polityki, sprzecznej z założeniami rządu polskiego, nie tylko z Rosji, Dopyły źródła subwencyjnych sięgają aż po Pragę, Paryż, Rzym. W stolicach tych należy niejednokrotnie szukać złota i ideowych inspiracji i wzmocnienia substancji redakcyjnych i „zasadniczych”.

Spółeczeństwo polskie dotychczas było odporne na wszelkie zakusy. Nie pomogą również i obecnie nowe zastrzyki finansowe, których głównym celem jest przeciwdziałanie i utrudnianie zgody w polskim społeczeństwie i wytworzenie fermentów klasowych, a przede wszystkim prowadzenie walki z polskim rządem i obozem przerwadowym i z pozytywną pracą.

Subwencje finansowe z zagranicy celu swego nie dopną. Polskie społeczeństwo orientuje się już w dostatecznej mierze, jak pracować należy dla Polski i kto w realizacji tej pracy bierze udział.

Wła również dobrze i o tym, że do pracy tej na wezwanie WODZA NARODU MARSZAŁKA RYDZA - ŚMIGŁEGO „podciągnięcia Polski wyżej” stają coraz to nowe zastępy ludu, grupując się w Obozie Zjednoczenia Narodowego. Bo tylko przez Zjednoczenie i Zgodę Narodową — osiągniemy to, co każdy Polak w głębi swej duszy ma utajone:

Wielką, mocarstwową Polskę i dobrobyt wszystkich obywateli.

Zastrzyk więc jednego miliona złotych z kas Kominternu korzyści nie przyniesie. Chłop i robotnik polski pozostanie zawsze wierny sztandarom narodowej Polski.

m. z.

Konserwator pomorski Utworzenie nowej ważnej placówki na Pomorzu

Na skutek interwencji i usilnych starań ze strony P. Wojewody Pomorskiego, p. Minister Wyznań Rel. i Oświecenia Publ. zdecydował ustanowić przy Urzędzie Wojewódzkim Pomorskim stanowisko konserwatora, które niebawem zostanie obsadzone.

Jak wiadomo, funkcje te powierzone były dotąd konserwatorowi województwa Poznańskiego. Ustanowienie tego stanowiska w Urzędzie Wojewódzkim Pomorskim ma niezmiernie ważne znaczenie ze względu na bezpośrednie roztoczenie opieki konserwatora nad zagadnieniami sztuki i zabytkami historycznymi na Pomorzu.

Polska—Palestyna

Próbny lot pocztowo-pasażerski

Warszawa 12. 3. (PAT). W dniu 15 bm. odbędzie się pierwszy próbny lot z Polski do Palestyny z odlotem z Warszawy o godz. 9, a ze Lwowa o 10,15 rano. Przylot do Palestyny na drugi dzień około 10 rano. Samolot zabierze wszystkie przesyłki listowe na dane z Polski do Palestyny, jako lotnicze. Przesyłki te doręczone będą w Jerozolimie, Haifie i Tel Avivie już w dniu następnym po odlocie samolotu z Polski, a w innych miejscowościach Palestyny w dniu 3-im tj. 17 marca. Przesyłki przeznaczone do przewiezienia samolotem do Palestyny mogą być nadawane we wszystkich urzędach pocztowych, które skierują je do urzędu Warszawa 2, lub Lwów 2 — celem dalszego przelotu powietrznego.

Posłowie i senatorowie z Pomorza

złogili akces do Obozu Zjednoczenia Narodowego

(ch) WARSZAWA, 12. 3. (tel. wł.). Prezydium grupy regionalnej posłów i senatorów Ziemi Pomorskiej nadesłało do sekretariatu Obozu Zjednoczenia Narodowego następujące pismo:

„Grupa regionalna posłów i senatorów Ziemi Pomorskiej, a mianowicie sen. dr. Siudowski i sen. Serożyński, oraz posłowie Marchlewski, Michałowski, Gausza, Formella, Kamiński, Stamm, Matusiak i Ślaski, uchwalili jednogłośnie zgłosić akces do

Obozu Zjednoczenia Narodowego uznając deklarację p. k. Adama Koca za swoją ofiarując współpracę przy realizacji wytycznych deklaracji; wszyscy senatorowie i posłowie zgłaszają się na członków Obozu.

Przewodniczący: dr. Siudowski zastępca przewodniczącego: T. Marchlewski, sekretarz: St. Michałowski.

Świat robotniczy portu gdyńskiego

przystępuje do akcji Obozu Zjednoczenia Narodowego

Rezolucja Zw. Robotników i Rzemieślników Z. Z. P.

W środę, w świetlicy „Polskarob” w porcie gdyńskim odbyło się zgromadzenie członków Związku Rob. i Rzemieślników Z. Z. P. przy udziale przeszło 200 osób. Wśród zebranych przeważał element kaszubski. Obrady poświęcone były sprawie przystąpienia do tworzonego przez pułk. Koca Obozu Zjednoczenia Narodowego.

Po przemówieniach, zgromadzeni uchwalili rezolucję, w której m. inn. oświadczyli, że „zważywszy, iż program zjednoczenia narodowego, proponowany przez puł-

kownika Koca, wysuwa na czoło Kościół Katolicki jako opokę moralną Narodu Polskiego, wypowiada stanowczą walkę komunizmowi, potępia wszelką walkę klasową i teorje marksistów oraz uznaje za konieczne załatwienie kwestii żydowskiej — postanowili przylączyć się do Obozu Zjednoczenia Narodowego i oddać swe siły do dyspozycji Wodza Naczelnego, Marszałka Śmigłego-Rydza, który pierwszy wezwał Naród Polski do zjednoczenia dla pracy nad budową i obroną kraju.”

MAGGI^{ego} BARSZCZ CZERWONY w tabliczkach

Wystarczy 1 tabliczkę rozpuścić w 1/4 litra wrzącej wody, by otrzymać gotowy do spożycia barszcz
1 TABLICZKA KOSZTUJE 15 GROSZY

W błyskawicznym tempie, w dwóch kierunkach posuwa się ofensywa powstańców

Avilla 12. 3. (PAT). Agencja Havasa donosi: Na wszystkich odcinkach frontu pada ulewny deszcz. Rzeki Manzanares, Jarama i Tajuna wezbrały. Złe warunki atmosferyczne nie wpłynęły jednak hamująco na postępy podwójnej ofensywy wojsk powstańczych: na północy w kierunku Guadalajara i na południu w kierunku Allavilla. Wojska rządowe stawiają nad Jarama zacięty opór.

Paryż, 12. 3. (PAT.) Havas donosi z Si-guenza (po stronie powstańców), że ofensywa powstańców w Guadalajara przybrała wczoraj szerokie rozmiary. Ugrupowanie powstańców, których główne siły znajdują się na wprost m. Torija, stanowiącej najsilniejszą pozycję rządową na osi natarcia obejmującej przestrzeń od podnóża Sierra po-

przez dolinę Rio Henares na południe od Cogolludo, aż do Rio Tajuna, w pobliżu szosy aragońskiej, co wynosi łącznie około 50 klm. frontu. Wojska rządowe zostały w wielkich ilościach przerzucone z Madrytu i Chinchon, aby zagrozić drogę nacierającą od północy powstańcom.

Na odcinku północnym wojska rządowe usiłowały na południe od Torija rozdzielić oddziały powstańcze maszerujące szosą aragońską i dolną Rio Tajuna, lecz manewr ten został szybko zlikwidowany. Wojska rządowe z bardzo ciężkimi stratami wycofały się do ufortyfikowanego obszaru Guadalajara. Na odcinku Jarama trwa kanonada. Warunki atmosferyczne uniemożliwiają wszelką inną akcję.

W środę, 17 marca
plk. Koc mówi będzie przez radio

Warszawa, 12. 3. (PAT). Szef Obozu Zjednoczenia Narodowego plk. Adam Koc w związku z przypadającą w dniu 18 marca uroczystością Imienin Marszałka Polski Edwarda Śmigłego - Rydza wygłosi przed mikrofonem rozgłosni warszawskiej w dniu 17 marca br. o godzinie 18-tej min. 50 przemówienie, które będzie transmitowane przez wszystkie rozgłosni Polskiego Radia.

50 milionów należności zapłaciły już Niemcy

za tranzyt przez Pomorze

(x) Warszawa, 12. 3. (tel. wł.). Likwidacja zaległych należności niemieckich wobec kolei polskich odbywa się w szybkim tempie. Z ogólnej sumy 97 milionów złotych zdołano już uzyskać zwrot połowy należności t. zn. prawie 50 milionów zł. w postaci zamówień towarowych a częściowo w gotówce. Towary zamówione z tego tytułu już nadchodzą do Polski.

Rokowania o zawarcie dalszych transakcyj na rachunek należności są w toku. Całkowita likwidacja niemieckich należności kolejowych nastąpić ma do 31 marca r. 1938.

Madryt 12. 3. (PAT). Korespondent Havasa podaje, że dziś rano powstańcy rozpoczęli nową ofensywę na północ od Guadalajara, lecz rozmach tej operacji nie jest już tak wielki jak operacji poprzednich. W szczególności wczorajszej. Oddziały atakujące nie są tak liczne a materiał wojenny, jakim rozporządzają, nie tak obfity.

Mimo to atak ranny był bardzo gwałtowny, choć został powstrzymany. Na całym odcinku Guadalajara zanotowano następnie intensywne pojedynki artyleryjski i bombardowanie przez lotników powstańczych rządowych linii obronnych. Lotnicy rządowi stoczyli walkę powietrzną, ściągając w głąb terytoriów, zajętych przez oddziały rządowe trójmotorowce powstańcze. We wczesnych godzinach popołudniowych pozycja obu stron nie uległa zmianie.

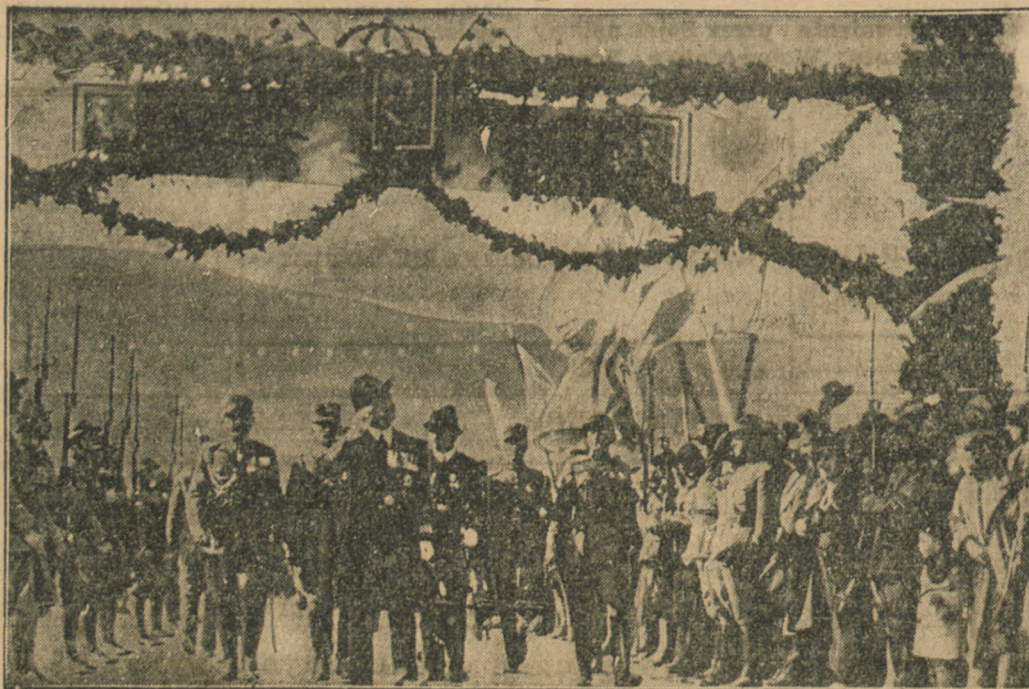
Baterie powstańcze bombardują Madryt

Madryt 12. 3. (PAT). O godz. 10 rano bateria powstańcza zaczęła bombardować stolicę. Liczne pociski upadły w różnych dzielnicach miasta. Na ulicach, położonych w centrum miasta, słychać wyraźnie odgłosy eksplozji pocisków oraz świst przelatujących nad domami granatów. Dzwonki ambulansów słychać bez przerwy. Zdaje się, iż są liczne ofiary bombardowania, ale szczegółów dotychczas brak.

Powietrzny ambulans szpitalny ofiarowała Belgia powstańcom hiszpańskim

Antwerpia, 12. 3. (PAT.) Wczoraj wieczorem załadowano w tutejszym porcie na pokład niemieckiego statku „Hercules” 14 samolotów, przeznaczonych dla armii powstańczej w Hiszpanii. Samoloty te są pierwszym ambulansem szpitalnym, ofiarowanym powstańcom przez belgijski Związek „akcji i cywilizacji”. Każdy z ambulansów nosić będzie imię jednego z Belgów, poległych w Hiszpanii. Ambulans wysłany wczoraj nosi imię Barona Jacques de Borchgrave.

Król grecki objeżdża wyspy...

Król grecki, Jerzy II. rozpoczął objazd wszystkich wysp swego królestwa. Ilustracja przedstawia chwilę entuzjastycznego powitania króla przez mieszkańców wyspy Samos

Stan włościański podstawą teźny Narodu

Słowa Stanisława Wyspiańskiego: „Chłop potęgą jest i basta“, przysłużyły się niejednemu graczowi politycznemu w jego karierze. Faktycznie ta „potęga chłopska“ krystalizowała się w rozgrywkach i przetargach politycznych. Do tej „potęgi“ zgłaszały swe pretensje najrozmaitsze centrale partyjne, kierowane przez spryciarzy, walczących po prostu o władzę w państwie.

Chłop był przedmiotem tej walki i tych przetargów. Ongi, gdy był jeszcze „głebae adscriptus“, gdy wchodził w skład własności dworu, gdy liczyło się tę własność na ilość włók czy morgów i na ilość „dusz“ chłopskich — stanowił włościanin przedmiot użytkowy z punktu widzenia gospodarczego, potem stał się przedmiotem użytkowym z punktu widzenia politycznego.

Uprawiano też w tej dziedzinie niesłychany wysiłek. Dawniej wyzyskiwano chłopą ekonomicznie, potem — politycznie. Stawał się jakby odskocznią w starcie do mety władzy. Panoszyło się pospolite duszołapstwo na wsi, kartka wyborcza w ręku chłopą stawała się coraz bardziej przedmiotem pożądlivosti rywalizujących partii, działających politycznie na wsi, licytacja hasel odbywała się bądź przez maskarady chłopomańskie, bądź przez głoślowne przeważnie obietnice.

A równocześnie sytuacja wsi, położenie warstwy włościańskiej stawało się coraz gorsze... „Potęga chłopą“ była fikcją literacką lub też motywem agitacyjnym dla graczy politycznych...

Trzeba wreszcie odwrócić stosunek: chłop musi przestać być przedmiotem przetargów politycznych, musi stać się przedmiotem olbrzymiego wysiłku, zmierzającego do zadośćuczynienia tym potrzebom realnym, które dopiero uczynią warstwę włościańską tą potęgą, jaką być winna w państwie z racji swej liczebności i znaczenia.

I dlatego też deklaracja ideowa Adama Koca, mówiąc o „jednym z najważniejszych i najrudniejszych zagadnień w Polsce: zagadnieniu wsi“, nie posługuje się stosowanym dotychczas przez partie językiem licytacyjnych hasel politycznych, a po prostu wyszczególnia dokładnie, punkt po punkcie, co musi być zdziałane, aby chłop przestał być przedmiotem rywalizacji w walkach politycznych, a stał się podmiotem troski o materialne i moralne podniesienie warstwy włościańskiej.

Dlatego też w programie Obozu Zjednoczenia Narodowego mieszczą się takie zapowiedzi i takie postulaty, dotyczące zagadnienia wsi, jak: zwiększenie ilości ziemi, oddanej do dyspozycji chłopą, objęcie jak najszerzym zasięgiem komasacji i melioracji, podniesienie produkcji, udoskonalenie wymiany produkcji rolnej, przeciwdziałanie dalszemu rozdrabnianiu własności włościańskiej, dostarczenie chłopu kredytu na najdogodniejszych warunkach, podniesienie oświaty na wsi, oraz umożliwienie nadmiarowi przyrostu ludności wiejskiej odpływu do przemysłu, handlu i rzemiosła.

To są drogi, wiedące do „potęgi chłopą“, pojętej nie po literacku i nie ujętej w demagogię agitacyjną.

Bo Obóz Zjednoczenia Narodowego stanął na racjonalnym stanowisku, że najbardziej ważką częścią narodu jest ten stan, który, korzystając z żywności ziemi — żywi obywateli Państwa, a dzięki zdrowemu przyrostowi naturalnemu — dostarcza narodowi coraz to nowych sił żywotnych.

To też w stanie włościańskim widzi O. Z. N. jedną z głównych podstaw teźny narodu i jedną z najlepszych gwarancji pomyślnego rozwoju Państwa.

**Remoc bezrobotnym
to nie jałmużna
to obowiązek
i nakaz sumienia.**

Dyplomatyczne gaffy von Ribbentropa

(Korespondencja własna).

Londyn, w marcu.

Joachim von Ribbentrop, arbirer eleganciarium w Niemczech, nad-minister spraw zagranicznych, chociaż oficjalnie tylko ambasador niemiecki przy dworze angielskim, jest dzisiaj w Londynie tym, o którym się wiele mówi i pisze. Często z ironią, czasem z oburzeniem, a czasem nawet z lekceważeniem. Ten ex-komwojażer niemieckich win szampańskich z piwnic swego teścia (Henkel - Trocken żywił ambicje wyparcia z Anglii francuskich win szampańskich), poprzedzony sławą dużej miary polityka i zręcznego dyplomaty, nie wytrzymał jednak próby. Dotychczasowy egzamin wypadł raczej niepomyślnie. Przynajmniej według oceny Anglików.

Złożyło się na to kilka faktów. Drobnych i poważnych. To np., że von Ribbentrop w październiku roku ubiegłego, gdy po raz pierwszy przyjechał do Anglii w roli ambasadora, miał na sobie brązowy mundur

S. A. i w odpowiedzi na oficjalne przywitanie od razu wygłosił krótką mowę propagandową antibolszewicką — to była rzecz może drobna. Ale to, że podczas pierwszego oficjalnego przyjęcia korpusu dyplomatycznego przez króla Jerzego najpierw stuknął obcasami i pozdrowił go okrzykiem „Heil Hitler“, a następnie opuścił wyciągnięte w niemieckim pozdrowieniu ramię i uściśnął króla za rękę — to już w opinii nie tylko angielskiej było uchybieniem poważnym. To, że von Ribbentrop, który zdradza dużą ambicję w kierunku wystawnego życia i wszelkiego splendoru i z tego powodu nazywany jest tu „Herman Goering nr. 2“, chce, aby gmach ambasady niemieckiej w Londynie zaćmił splendorem wszystkie inne — nie razi znów zbytnio. Ale opinia angielska nie może mu wybaczyć tego, że do przebudowy gmachu, obliczonej na przeszło 100.000 funtów, nie użył sił miejscowych,

Biała, bo idealnie czysta!

Dopiero gdy z bielizny usunięty zostanie wszelki brud, będzie ona rzeczywiście biała. Przy gotowaniu bielizny w Radionie wytwarzają się miliony pęcherzyków tlenu, które przenikają tkaninę i usuwają z niej gruntownie brud.

1. Rozpuścić Radion w zimnej wodzie
2. 15 minut gotować
3. Plukać najpierw w gorącej, potem w zimnej wodzie

Jest jednak lepszy!

O. Z. N. zwołał na jutro zjazd działaczy wiejskich

Przemówienia będą transmitowane przez radio

Warszawa, 12. 3. (PAT) W niedzielę, dn. 14 bm. zwołany zostaje do Warszawy przez Obóz Zjednoczenia Narodowego zjazd działaczy wiejskich.

Celem umożliwienia ludności wiejskiej wystuchania przy odbiornikach radiowych ważniejszych przemówień oraz przebiegu obrad, zarząd centralny Związku Pracow-

ników Samorządu Terytorialnego R. P. prosi swych członków, a zwłaszcza sekretarzy gminnych, ażeby zorganizowali zbiorowe słuchanie transmisji radiowej ze zjazdu, która przeprowadzona będzie przez wszystkie rozgłośnie Polskiego Radia w niedzielę o godzinie 13-ej.

Pierwsze sekcje O. Z. N. już pracują

Warszawa, 12. 3. (PAT). Sekretariat Obozu Zjednoczenia Narodowego komunikuje: Prezydium organizacji miejskiej OZN wyłoniło już kilka sekcji, które rozpoczynają pracę. Sekcje te mają znaczenie wewnętrzne, gdyż zadaniem

ich jest przepracowywanie poszczególnych zagadnień i problemów oraz przedkładanie wniosków władzom organizacyjnym. Dotychczas utworzono sekcje: polityczną, gospodarczą, prawniczą, społeczną, kulturalną i wolnych zawodów.

Regulamin dla oddziałów O.Z.N.

Sekretariat Obozu Zjednoczenia Narodowego komunikuje: Prezydium organizacji miejskiej Obozu Zjednoczenia Narodowego opracowało już tym-

czasowy regulamin dla powstających oddziałów Obozu. Regulamin ten został zatwierdzony przez szefa Obozu płk. Koca.

Konkurs filmowy

Przypominamy, że termin naszego drugiego konkursu filmowego upływa w najbliższy wtorek, t. j. dn. 16-go b. m. o godz. 18-tej.

Redakcja.

wych, lecz sprowadził z Niemiec 145 robotników, umieścił ich w doskonałym pensjonacie z całodziennym utrzymaniem i wyznaczył „na drobne wydatki“ akurat tyle, ile wynosi przeciętny tygodniowy zarobek angielskiego robotnika. Nic dziwnego, że Partia Pracy wystąpiła nawet z interpelacją w parlamencie.

Ostatnie przemówienie podczas Targów Lipskich w sprawie kolonii, przemówienie utrzymane niemal w tonie pogroźek, nie przysporzyło chwały temu dyplomacie. Zresztą na to przemówienie już odpowiedział min. Eden w formie grzecznej, ale bardzo kategorycznej. A ci Anglicy, którzy dotąd jeszcze byli skłonni „dla świętego spokoju“ zrobić pewne ustępstwa Niemcom na tym polu, po mowie von Ribbentropa zmienili swe poglądy.

I może dlatego nie protestuje opinia publiczna przeciw dużym ciężarom zbrojeniom, jakie czekają naród angielski w najbliższym czasie. Każdy dzień przynosi nowe wieści, o tym co się robi dla dalszego i w szybkim tempie prowadzonego zbrojenia kraju. A cyfry te wyglądają imponująco. Pięćdziesiąt tysięcy robotników zajętych będzie w tym roku przy budowie 14 nowych fabryk amunicji kosztem 7.946.000 £. Na samo lotnictwo przeznaczono 82.500.000 £, czyli o 31.000.000 funtów więcej niż w roku ubiegłym. Powstaje 6 nowych fabryk motorów lotniczych oraz 2 nowe fabryki kadłubów. Anglia chce posiadać 100 eskadr w Europie i 26 w koloniach. To znaczy 4.850 oficerów i 51.000 żołnierzy. Oprócz tego dla obrony Londynu oraz większych centrów przemysłowych w Anglii tworzy się t. zw. „Balloon Barrage“, stanowiący rodzaj ochrony przy pomocy balonów obserwacyjnych, obsługiwanych przez 300.000 ludzi należących do Auxiliary Air Force. W tym wypadku chodzi głównie o zabezpieczenie ludności cywilnej przed atakami powietrznymi.

A wszystko to kosztuje, nie więc dziwnego, że parlament angielski zaczyna się poważnie zastanawiać nad tym, skąd na to wziąć pieniądze. Wewnętrzna pożyczka pokryje wszystko, ale nie pokryje zabezpieczenia ex-króla. I dlatego, nie chcąc dopuszczać do dalszej dyskusji na ten temat, dyskusji, która nie podnosi prestige'u „Korony“, rodzina królewska postanowiła załatwić tę sprawę między sobą: każdy z braci da coś ze swych apanaży i Duke of Windsor będzie miał dosyć dla siebie i dla „Księżnej Pani“. Tymczasem pośpiesznie zapłacono niektóre długie pozostawione przez niego w Londynie, z których największy był u znanego jublera Cartier na 125.000 funtów.

I cicho, szal

M. S.

Gdynia-Sandomierz

Symbole zwycięstwa planowej pracy gospodarczej Rządu

Wróćmy pamięcią do chwil, gdy odzyskaliśmy nasze morze. Była to wielka, przeogromna radość w naszej ówczesnej rzeczywistości tak ciężkiej i trudnej. Rzeczywistości, w której trzeba było budować Państwo z niczego, kiedy trzeba było stwarzać w nim wszystko od początku, bo półtorawieczna niewola i lata wojny pozostawiły jeno gruzy i zgliszczca. Polska — jak rekonwalescentka po długiej chorobie, wyczerpana była i słaba. A ze wszystkich stron czyhał wróg; wewnętrzny i zewnętrzny...

Odzyskanie dostępu do morza, z którym tak długo byliśmy rozdzieleni, a łączność z którym zawsze w dziejach naszych znacząca była potęgą i rozkwitem Polski Piastów i Jagiellonów — stało się niby balsam kojący, niczem cudowny lek, pod wpływem którego ufność i wiara wstąpiły w nasze serca. Taką to ożywczą moc miał słony podmuch wiatru z nad Bałtyku!

I zrozumieliśmy, że ten odzyskany skrawek naszej dawnej potęgi, że te 140 km. piasków, gdzie wiatr tylko hulał i szumił w ostrych, morskich trawach jest naszym dobrem, naszym ukochaniem największym. Że to nasze okno na świat, że to konieczność, bez której Polska jużby się obcy nie potrafiła...

I tak jak byliśmy ubodzy i wyczerpani i — zdawało się — słabi, przystąpiliśmy do dzieła, które wydawało się nie małe niemożliwe do zrealizowania, tak było olbrzymie, tak niewspółmierne na pozór do naszych ówczesnych możliwości. Przystąpiliśmy do budowy własnego portu!

Zgodny wysiłek całego narodu nie zawiódł. W kilka lat z malej, cichutkiej wioski rybackiej powstało 100-tysięczne miasto - port, o najnowocześniejszych urządzeniach, które w krótkim czasie stało się pierwszym portem na Bałtyku.

Gdynia jest naszą największą chlubą i dumą. Jest świadectwem, że nawet w chwilach tak ciężkich, w jakie obfitowało tworzenie naszej państwowości, porządkowanie naszego życia wewnętrznego — zdolni jesteśmy do najwyższego wysiłku, zdolni jesteśmy do stworzenia rzeczy, której wielkość rozumiemy, wyczuwamy każdym nerwem, każdym drgnieniem serca...

Książka polska na wystawie światowej w Paryżu

Warszawa, 11. 3. (PAT.) W pawilonie polskim na wystawie paryskiej znajduje się również wystawa książki polskiej.

Ze względu na ograniczoną ilość miejsca wystawa obejmuje tylko dwa działy: książki ozdobnej i książki obcej o Polsce.

Komitet organizację wystawy książki powierzył dr. A. Guttry'emu, wicedyrektorowi Tow. Szerzenia Sztuki Polskiej wśród obcych.

Dodatkowe pociągi w okresie Świąt Wielkiej Nocy

Celem udogodnienia podróżnym przejazdu w okresie Świąt Wielkiej Nocy, odbyła się w Ministerstwie Komunikacji międzydyrekcyjna konferencja, na której wyznaczono niezależnie od pociągów stałych, pociągi dodatkowe na następujących liniach:

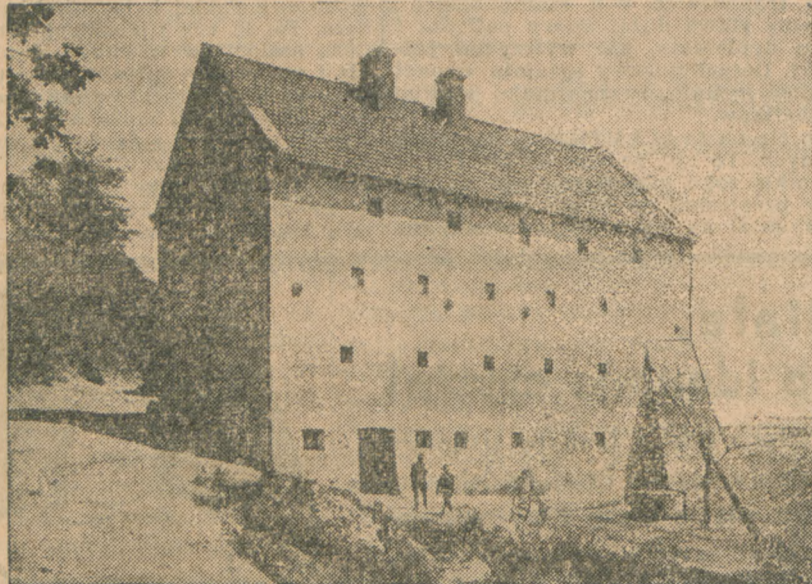
Warszawa—Poznań, Warszawa—Kraków, Warszawa—Zakopane, Warszawa—Krynica, Warszawa—Łódź, Warszawa—Kielce, Warszawa—Lwów, Warszawa—Katowice, Warszawa—Brześć, Warszawa—Wilno, Katowice—Lwów w ogólnej ilości 40 pociągów kursujących w okresie od 22—31 marca br.

Szczegółowe rozkłady jazdy i daty kursowania niebawem podane będą do wiadomości publicznej.

Niemiecka broń pancerna i lotnicza

Specjalny sprawozdawca „Sunday Times” donosi z Niemiec, że obecnie znajduje się w organizacji czwarta zmotoryzowana dywizja oraz kilka nowych zmotoryzowanych pułków artylerii. Niemcy rozporządzają obecnie 1500 tankami. Techniczne postępy są coraz większe, natomiast istnieje nadal duża trudność w uzupełnianiu korpusu oficerskiego. Lotnictwo wojskowe rozporządza 135 eskadrami. Zdolność produkcyjna niemieckich fabryk lotniczych wynosi około 200 aparatów miesięcznie.

Kilkanaście lat minęło już od tamtych czasów. Wiele, bardzo wiele się w naszym położeniu zmieniło. Mamy mocne Państwo, z którym liczy się i które uznaje cały świat, mamy potężną armię gotową bronić w całości naszych granic. Sytuacja jest więc b. różna. I tylko w tym jednym jest podobieństwo do tam-

Jeden ze śpięchlerzy w Sandomierzu

tych, minionych dawno chwil: oto znów stoi przed nami konieczność

DOKONANIA RZECZY WIELKIEJ, znów ogarnia nas żądza tworzenia rzeczy, której wielkość wyczuwamy, podobnie jak przeczuwaliśmy, czym stanie się dla Polski Gdynia. Taką samą, jak Gdynia koniecznością — jest

STWORZENIE OKREGU CENTRALNEGO W SANDOMIERSZCZYŹNIE,

Herbaty Hozakowskiego — rozkosz znawców!

Uchwały zjazdu elektrowni polskich

W powziętych przez Ogólnokrajowy Zjazd Elektrowni Polskich we Lwowie rezolucjach zanotować należy następujące bardzo charakterystyczne. Zjazd wyraził opinię, że elektryfikacja całej Polski powinna być planowa, wobec czego należy przystąpić do opracowania szczegółów planu elektryfikacji technicznego i gospodarczego. Dla opracowania programu i planu oraz stałego dostosowania tego planu do potrzeb winno być utworzone przy biurze elektryfikacji Ministerstwa Przemysłu i Handlu Biuro Studiów złożone z poważnych fachowców. Następnie wyrażono opinię, że wskazanym jest, aby Państwo ograniczyło swój udział bezpośredni w elektryfikacji kraju do finansowania

który stanie się trzonem obrony i przemysłowienia w naszym Państwie.

Okręg centralny złączony jest ściśle z hasłem „obrony Polski”, rzuconym przez Marszałka Śmigłego - Rydza.

Sandomierszczyzna oddalona jest od wszystkich granic, posiada dobrą komunikację, ma żyzną glebę, geste

lasy, spławne rzeki, może z łatwością być odbiorcą energii wodnej i gazu ziemnego — jednym słowem jest to wymarzony teren do produkowania i gromadzenia tych zasobów, jakie są niezbędne w nowoczesnym pogotwio obronnym.

Tak jak niegdyś Gdynia — Sandomierz stał się teraz dla nas symbolem wielkich zamierzeń, olbrzymiego wysiłku i — zwycięstwa.

budowy i eksploatacji najważniejszych tyko linii przemysłowych o znaczeniu ogólnokrajowym, a zwłaszcza strategicznym, oraz budowy i eksploatacji niektórych zakładów wytwórczych znaczenia strategicznego, a szczególnie wielkich zakładów wodnych, których budowa uzasadniona jest potrzebami melioracyjnymi. Następnie wypowiedziano się za wydzieleniem z gospodarki zakładów elektrycznych budżetów i poszczególnych samorządów i prowadzenie ich na zasadach ściśle handlowych. Wreszcie wypowiedziano się przeciwko obniżeniu taryfy elektrycznej, albowiem przez to uniemożliwia się rozbudowę zakładom elektrycznym.

Obóz Zjednoczenia Narodowego rośnie w siły

W dniu 11-tym marca r. b. do sekretariatu Obozu Zjednoczenia Narodowego wpłynęły m. in. zgłoszenia od następujących organizacji społecznych:

Województwo Pomorskie:
Pracownicy Urzędu Pocztowego, Toruń 2.

Województwo warszawskie i Warszawa:
Okręgowe Towarzystwo Organizacji i Kółek Rolniczych w Sochaczewie, Związek Zawodowy Drobnych Rolników w Polsce — Oddział Pułtusk; Chrześcijańscy Rzemieślnicy miasta Makowa Maz.; Stowarzyszenie Absolwentów Państwowej Szkoły Technicznej, Lotniczej i Samochodowej (zarz. gł.) — Warszawa; Spółdzielnia Inżynierów i Techników Mierniczych, Budowlanych, Drogowych i Melioracyjnych w Warszawie; Kółko Rolnicze im. T. Kościuszki w Puszczy Mariańskiej gmina Korabielice powiat Skierniewice; Kółko Młodzieży Wiejskiej w Suminie, pow. Lipno.

Województwo łódzkie:
Klub Urzędniczy w Tomaszowie Maz. — zarząd główny pow. Brzeziny; Polskie Zjednoczenie Społeczno - Gospodarcze, Kółko Skolników pow. Wieluń; Polskie Zjednoczenie Społeczno - Gospodarcze Kółko Skolników powiat Wieluń; Zjednoczenie Notariuszów R. P. na Okręg i miasto Łódź w Łodzi; Związek Urzędników Kolejowych R. P. — Kóło Nr. 26 Aleksandrów.

Województwo kieleckie:
Związek Straży Pożarnych R. P. — Oddział w Opatowie; Polskie Zjednoczenie Społeczno - Gospodarcze w Olewinie pow. Orlusz; Organizacje Społeczne, pracownicy państwowi i samorządowi

gmina w Radoszycach, powiat Końskie — akces podpiisał: zarząd gminy, Związek Strzelecki, Ochotnicza Straż Pożarna; P. W. Leśników; Związek Rezerwistów; Kóło Rodzina Leśn.; Związek Rzem. Chrześc.; Poczta P. W.; Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Męskiej; Stow. Mężów; Akcja Katolicka; L. O. P. P.

Województwo poleskie:
Wydział i Rada Powiatowa w Prużanie.

Województwo krakowskie:
Ochotnicza Straż Pożarna w Borowej, powiat Ropczyce; Cech Rzemieślniczy działu skórzanego w Jordanowie, pow. Myślenice.

Województwo lubelskie:
Zarząd i Rada Gminna, Zwierzyniec, powiat Zambrów.

Województwo lwowskie:
Abstynencka Liga Kolejowców — zarząd główny — Lwów; organizacje społeczne w Dorohostowie, powiat Drohobycz — akces podpiisał: Związek Strzelecki; Czytelnia Tow. Szkoły Ludowej, Gromada Polska w Jaremkowie, powiat Rudki, Okręgowe Tow. Roln. w Lubaczewie.

Województwo stanisławowskie:
Gromada wsi Jasionów Polny, powiat Horodenka; Liga Morska i Kolonialna, Obwód powiatowy w Rohatynie.

Województwo ncwogródzkie:
Związek Zawodowy Drobnych Rolników w Polsce — Oddział w Szczucinie; Ochotnicza Straż Pożarna w Mirze powiat Stołpe; Związek Nauczycielstwa Polskiego, Ognisko w Lubczy, powiat Nowogródek.

Wiadomości gospodarcze Z KRAJU

Targi Techniczne we Lwowie

Z okazji zwołanego do Lwowa Kongresu Inżynierów Polskich odbędą się we Lwowie w ramach XVII Międzynarodowych Targów Wschodnich Targi Techniczne. Dla współpracy w organizacji tych Targów Izba Przemysłowo - Handlowa we Lwowie weszła w porozumienie z komitetem organizacyjnym Kongresu Inżynierów oraz z Polskim Towarzystwem Politechnicznym. Zasady współpracy zostały omówione na konferencji odbytej w Lwowie. Na konferencji tej został również powołany komitet organizacyjny, w skład którego weszli liczni przedstawiciele nauki technicznej, przemysłu handlu i rzemiosła.

Posiedzenie Rady Banku Polskiego

Dnia 11 bm. pod przewodnictwem prezesa Banku Polskiego, Władysława Byrki, odbyło się posiedzenie Rady Banku, na którym Rada wysłuchała sprawozdania Dyrekcji i Komisji Rady z działalności Banku w lutym b. r.

Ruch spółek akcyjnych w r. 1936

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w ciągu roku ubiegłego powstały w kraju 22 spółki akcyjne o kapitale zakładowym 45,9 mln zł., wobec 26-tu nowych spółek w roku poprzednim o kapitale 15,8 mln. zł. Liczba nowozałożonych spółek akcyjnych nieco się zmniejszyła, natomiast kapitał zakładowy spółek powstałych w 1936 r. był blisko trzykrotnie większy niż w roku poprzednim.

W roku 1936 powiększenia kapitałów zakładowych dokonały 23 spółki o sumę 28,8 mln. zł., a w roku poprzednim 36 spółek o sumę 59,1 mln. zł. Powiększenie kapitałów zakładawych spółek akcyjnych następowało drogą subskrypcji. Zmniejszenia kapitałów zakładawych dokonało w r. ub. 27 spółek akcyjnych o dość poważną kwotę 41,9 mln. zł., w porównaniu do 15-tu spółek, które obniżyły w r. 1935-tym swe kapitały zakładowe o 80,9 mln. zł. W roku ubiegłym suma kapitałów zakładawych w spółkach akcyjnych wzrosła o 32,8 mln. zł.

Wywóz jaj wykazuje poważny wzrost

Jak wykazują dane statystyczne, wywieźliśmy w ciągu roku ubiegłego 24.117 ton jaj w wartości łącznej 27.872.000 zł. Największym odbiorcą tego artykułu była Anglia, dokąd nasz eksporterzy siero wali blisko 18.000 ton jaj, na dalszych miejscach wśród naszych odbiorców figurują: Czechosłowacja — 1.930 ton, Hiszpania — 1.760 ton, Niemcy — 1.590 ton, Austria — 1.120 ton, Italia — 954 ton, Szwajcaria — 940 ton i Francja — 340 ton. W porównaniu z rokiem poprzednim w tym dziale naszego wywozu nastąpił znaczny wzrost, gdyż w r. 1935 wywieźliśmy za granicę tylko 22.900 ton wartości 26.800.000 złotych.

Uzupełnienie listy należności niemieckich

Komisja dewizowa uzupełniła listę należności, które mogą być przekazywane do Niemiec wyłącznie za pośrednictwem Polskiego Instytutu Rozrachunkowego. Do listy tej dołączono należności z tytułu prowizji i opłat patentowych lub licencyjnych, powstałych po 28 lutego r. b. oraz z tytułu kosztów podróży handlowych.

Województwo wolińskie:

Liga Morska i Kolonialna w Jarosławicach, pow. Dubno; Ochotn. Straż Pożarna w Pierszajach pow. Wołozyn; organizacje społeczne Osady Rafałowa pow. Sarny — akces podpiisał: Związek Strzelecki; Związek Rezerwistów; Kolejowe P. W.; P. W. Leśników; Ochotnicza Straż Pożarna; Związek Nauczycielstwa Polskiego; P. C. K.; L. O. P. P.; Z. Z. Z. Przemysłu Drzewnego; Kółko Rolnicze; Kasa Stefczyka; Poczta P. W.; Rada Gminna.

Województwo tarnopolskie:

Rada gminy Kołodziejówka, powiat Skalać. Gmina Tuście, powiat Skalać — akces podpiisał: Gromady: Alkasantówka, Borki, Małe; Kąt Toustecki; Dubkowie; Nowosiółka Grymalowska; Rasztowce; Ściana; Touste; Przekalec.

Oddziały regionalne organizacji społecznych

Dnia 11-go marca r. b. wpłynęły akcesy oddziałów organizacji społecznych z całego kraju: Federacja Polskich Związków Obronców Ojczyzny — Zarząd Powiatowy Sandomierz; Związek b. Ochotników Armii Polskiej — Oddział Grzędzki, Sieradz; Związek Rezerwistów — Kóło w Lamkach powiat Ostrow Wlkp.; Zarząd Kóło w Nieszawie; w Tyszowcach powiat Tomaszów Lub.; Związek Strzelecki — Oddziały: Zarz. pow. Żnin; Tyszowce pow. Tomaszów Lubelski; Związek Peowików — Kazimierz Biskupi, pow. Konin; Placówka w Tyszowcach, pow. Tomaszów Lubelski; Związek Powstańców i Wojsków O. K. VIII — Oddział Grzędzki; Związek Powstańców Śląskich — Zarząd Grupy Łódź; Poczta Poczta Przystosowanie Wojskowe — Radzyna Pomorski; Związek Inwalidów Wojennych R. P. — Wolkowysk; Kóło Przyjaciół Harcerstwa — Łęczyska.

Żywy oddźwięk na wsi polskiej

wywołała zapowiedź ogólnopolskiego zjazdu działaczy wiejskich

Warszawa, 12. 3. (PAT). Zapowiedź ogólnopolskiego zjazdu działaczy wiejskich, zwołanego na dzień 14. 3. br. do Warszawy, wywołała zrozumiałe zainteresowanie we wszystkich ziemiach Rzeczypospolitej. Najlepszym dowodem tego zainteresowania są masowo napływające do wydziału wiejskiego Obozu Zjednoczenia Narodowego listy, wyrażające chęć wzięcia udziału w zjeździe oraz radość z powodu przystąpienia plk.

Adama Koca do organizowania życia wiejskiego.

Organizacja tego odcinka polskiego życia narodowego obejmie wszystkie czynniki, składające się na najszersze pojęcie wsi, a więc obejmie przede wszystkim włościan i rolników, następnie duchowieństwo, pracujące na wsi, nauczycielstwo wiejskie, osadników, działaczy spółdzielczych, a wreszcie wiejskich działaczy społecznych.

Kobiety zorganizowane w Stow. Samopomocy Społecznej

wspólnie z O. Z. N. „podciągać będą Polskę wzwyż”

Warszawa, 12. 3. (PAT). W dniu 12 marca r. b. plk. Adam Koc przyjął przedstawicielki Stowarzyszenia Samopomocy Społecznej kobiet w osobach pań: Zofii Moraczewskiej, Janiny Berbeckiej, Badzianowej, które szefowi Obozu Zjednoczenia Narodowego złożyły oświad-

czenie, z którego wynika, że zachowując samodzielność organizacyjną, skutecznie współpracować będą z Obozem Zjednoczenia Narodowego w „dźwiganiu Polski w wyż”, tym samym spełniając swój obowiązek obywatelski.

Szkoły w dniu imienin Wielkiego Marszałka

Obchody młodzieżowe w dniu 19 bm.

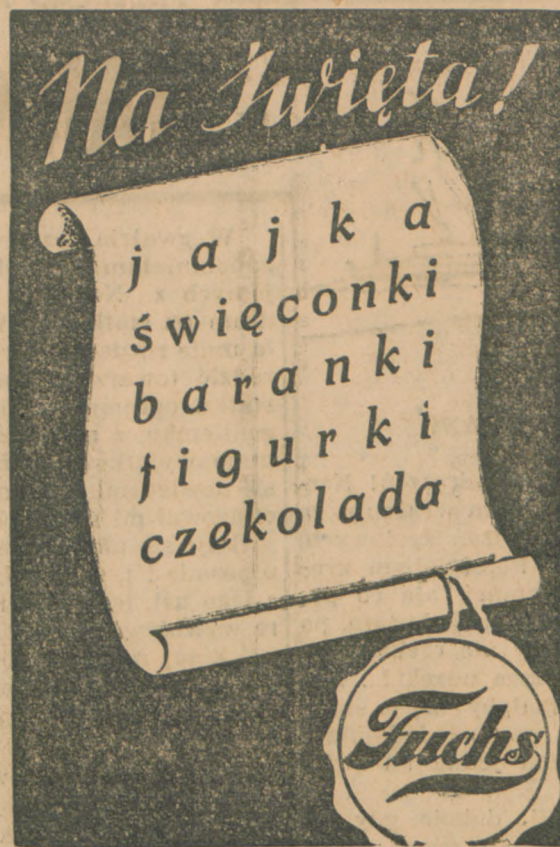
Warszawa 12. 3. (PAT). Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego wydało w sprawie obchodu dnia 19 marca następujący okólnik:

Dnia 19 marca, w dniu, który na zawsze w pamięci Narodu jest związany z postacią Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego, będą odprawione uroczyste nabożeństwa z udziałem młodzieży szkolnej. Po wysłuchaniu nabożeństw młodzież powróci do szkół, podejmując normalną pracę.

W dniu tym Pan Prezydent Rzplitej wygłosi o godz. 18 przemówienie poświęcone pamięci wielkiego budowniczego niepodle-

głości, które transmitować będzie Polskie Radio na wszystkie swoje rozgłośnie.

Dyrekcja i kierownictwa szkół zaznajomią młodzież w sposób uznany przez siebie za najodpowiedniejszy z przemówieniem P. Prezydenta. Osobnym zarządzeniem zostaną podane wytyczne w sprawie obchodów szkolnych w dniu 12 maja, w rocznicę zgonu Wielkiego Marszałka, którą naczelny komitet uczczenia pamięci Marszałka Józefa Piłsudskiego ustalił jako dzień uroczystej żałoby.

Modelarstwo okrętowe w programie nauki szkolnej

Warszawa 12. 3. (PAT). Celem zaznajomienia młodzieży z zasadniczymi typami statków, rozbudzenia jej zamiłowania do konstruowania modeli okrętowych oraz pogłębienia prac kół szkolnych LMK, Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zamierza, w porozumieniu z zarządem głównym LMK wprowadzić w roku szkolnym 1937-38 w publicznych szkołach powszechnych i w państwowych gimnazjach modelarstwo okrętowe w ramach obowiązuj-

ących zajęć praktycznych.

Prace z zakresu modelarstwa okrętowego będą wykonywane jednocześnie z modelarstwem lotniczym w klasie 6-iej szkół powszechnych oraz w kl. 1-4 gimnazjum. W kl. 6 szkół powszechnych na modelarstwo okrętowe wraz z modelarstwem lotniczym należy przeznaczyć w sumie około 10 godzin a w klasie 1-4 gimnazjum przeciętnego po 14 godzin.

Szkołom powszechnym dostarczy potrzebnych materiałów LMK, w gimnazjach koszty związane z tymi pracami pokrywane będą z taksy administracyjnej. Celem ułatwienia nauczycielstwu prowadzenia prac z zakresu modelarstwa okrętowego na terenie szkół, organizowane będą przez zarząd główny LMK w najbliższym czasie specjalne kursy, na które należałoby kierować przede wszystkim nauczycieli uczących zajęć praktycznych w gimnazjum.

Ziemianie w szeregach Obozu Uchwała rady nacz. organizacji ziemiańskich

Warszawa 12. 3. (PAT). W dniu 11 bm. odbyło się posiedzenie zarządu rady naczelnej organizacji ziemiańskich, zwołane celem zajęcia stanowiska wobec deklaracji plk. Adama Koca. Sekretariat Obozu Zjednoczenia Narodowego otrzymał pismo podpisane przez prezesa rady naczelnej Organizacji Ziemiańskich p. Adolfa Bnińskiego i urzędującego wiceprezesa rady naczelnej p. Stanisława Wańkowicza — zgłaszające chęć współpracy z Obozem Zjednoczenia Narodowego.

12.000 prenumeratorów „Pism zbiorowych Józefa Piłsudskiego”

Warszawa, 12. 3. (PAT). Inicjatywa Instytutu Józ. Piłsudskiego udostępnienia szerokim warstwom czytającej publiczności dorobku pisarskiego Wielkiego Marszałka, spotkała się z tak niezmiernie gorącym przyjęciem społeczeństwa, jakim chyba nie cieszyło się jeszcze żadne wydawnictwo w Polsce.

W ciągu pierwszych 19 dni subskrypcji na nowe tanie wydanie „Pism zbiorowych Józefa Piłsudskiego”, wydawnictwo zaprenumerowało 12.000 osób. Od czterech dni wpływa do Instytutu po 1.300 zgłoszeń dziennie.

Ten niebывały na naszym rynku popyt na książki zmusił Instytut Piłsudskiego do podniesienia nakładu z przewidywanych 10.000 do 20.000 kompletów (200.000 tomów). Subskrypcja będzie trwała do dnia 20 marca.

Tragiczna katastrofa samochodowa pod Kościanem

Poznań 12. 3. (PAT). W pow. kościańskim w pobliżu miejscowości Ponin, wydarzyła się dziś rano katastrofa samochodowa. Auto ciężarowe kupca Stanisława Kaczmarka z Leszna, wiozące drób i nabiał na targ do Poznania, zaczęło się nagle, wskutek złamań kardanu, cofać i wpadło do przydrożnego rowu. Skutkiem silnego wstrząsu jadące samochodem trzy kobiety wypadły i dwie z nich, Konieczna i Wasilewska poniosły śmierć na miejscu, trzecia zaś, Gertigowa odniosła bardzo ciężkie obrażenia.

Znajdujący się w samochodzie trzej mężczyźni i szofer wyszli z katastrofy bez szwanku. Zwłoki ofiar wypadku odstawiono do kościoła św. Zofii w Kościanie,

STARE ODBIORNIKI RADIOWE

ZAMIENIAMY NA NAJNOWSZE MODELE

1494 M

PHILIPSA

GRIMM I KAMIENSKI

TELEFON 2648

GDYNIA

10 LUTEGO 35

Nowe znaczki i kartki pocztowe

Wprowadzenie kopert z nadrukowanym znaczkiem

Warszawa, 12. 3. (PAT) W dniu 1 kwietnia zarządzeniem Ministra Poczty i Telegrafów zostaną wprowadzone do obiegu nowe znaczki pocztowe wartości 5, 10, 15, 20 groszy. Znaczek 5 groszowy przedstawia na fioletowym tle widok klasztoru na Jasnej Górze w Częstochowie, 10 groszowy w kolorze zielonym z widokiem dworca morskiego w Gdyni, 15 groszowy jest czerwono-brązowy — przedstawia widok gmachu Uniwersytetu J. K. we Lwowie i wreszcie znaczek 20 groszowy w kolorze żółto-brązowym z widokiem gmachu Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach.

Oprócz tego zostaną wprowadzone także

kartki pocztowe wartości 10, 15 groszy i 15 groszy z opłaconą odpowiedzią. 10 groszowe kartki mają druk w kolorze zielonym, 15 groszowe mają druk w kolorze czerwono-brązowym i kartki z opłaconą odpowiedzią tak samo.

Poza tym zostaną wprowadzone koperty z nadrukowanym znaczkiem pocztowym wartości 25 groszy, wraz z wkładką papieru listowego. Koperta ma wymiar 155×100 mm, wykonana z papieru białego, papier biały wymiar arkusza 300×190 mm. Nadrukowany znaczek wartości 25 groszy z widokiem Belwederu.

Pod warstwą śniegu znaleziono zwłoki uarciarza

Zakopane 12. 3. (PAT) 11 bm. rano p. Mieczysław Mieloch z Zakopanego, prowadząc wycieczkę narciarską z Podbańskiej w stronę Doliny Cichej po stronie czeskosłowackiej zauważył w pewnej chwili wystający z pod śniegu kijek narciarski. P. Mieloch chciał podnieść znaleziony kijek i podszedł w tym celu do owego miejsca,

gdzie ku swemu przerażeniu stwierdził, że pod warstwą śniegu znajdują się zwłoki nieznanego narciarza, leżące na wznak. P. Mieloch zawiadomił natychmiast władze czeskosłowackie i zaalarmował tatrzańskie ochotnicze pogotowie ratunkowe w Zakopanem. Identyczności zmarłego dotychczas nie stwierdzono.

Pakt lokarneński nr. II

Przed rokowaniami Londynu, Paryża i Berlina

Paryż, 12. 3. (PAT.) Cała prasa francuska szeroko uwzględniła informacje na temat ewentualnego podjęcia rokowań między Londynem, Paryżem i Berlinem w sprawie nowego paktu lokarneńskiego. Czwartkowa, prawie godzinna konferencja ambasadora Rzeszy w Paryżu hr. Wilczka z min. Delbousem, potraktowana została, jako wstęp do tych rokowań. Dzienniki uważają, że rozmowa ta łączy się z oczekiwaną odpowiedzią Berlina i Rzymu na notę brytyjską

z 17 listopada w sprawie organizacji bezpieczeństwa na zachodzie, a przede wszystkim zapowiedzianymi na koniec bież. tygodnia rozmowami Ribbentropa z min. Edenem. Prasa francuska z całą uwagą obserwuje rozpoczynające się rokowania dyplomatyczne, nie ukrywając jednak swego pesymizmu co do możliwości w obecnych warunkach zawarcia, jak to się określa „paktu lokarneńskiego nr. 2”.

Kupiec z Polski przed hiszpańskim trybunałem rewolucyjnym

(x) Warszawa, 12. 3. (tel. wł.). Jak donoszą z Hiszpanii, przed specjalnym trybunałem rewolucyjnym w Walencji stanie w tych dniach obywatel Polski, kupiec owoców południowych, Gottfried. Przebywa on już od kilku miesięcy w areszcie, uwięziony na podstawie denuncjacji.

Konsul R. P. w Walencji interweniował w sprawie Gottfrieda, na razie jednak bezskutecznie.

W zbiorowej pracy nad rozwojem kultury

Pod powyższym tytułem ukazały się nakładem Kasy im. Mianowskiego przemówienia p. ministra WR. i OP. prof. Wojciecha Świętosławskiego, wygłoszone we Lwowie, Wilnie, Poznaniu i Toruniu (w Konfraterni Artystów). Są to cztery przemówienia regionalne podkreślające możliwości rozwoju poszczególnych ośrodków i konieczność uzgodnienia potrzeb regionalnych z potrzebami ogólnopaństwowymi.

Do tych niezwykle cennych przemówień, wyciągający kierunek polityki kult. na ziemiach zachodnich i wschodnich, dołączono przemówienia, skierowane na początku roku szkolnego do nauczycieli i młodzieży akademickiej oraz uwagi dotyczące zadań i obowiązków naukowców względem potrzeb życia dzisiejszego. Dochód z wydawnictwa przeznaczył autor na pomoc dla młodzieży akademickiej.

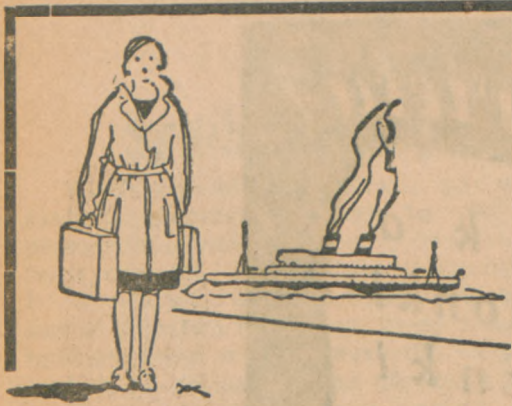
Zjazd delegatów Polskiego Zw. Wychowawców Fizycznych

W niedzielę, 14 bm. o godz. 11 otwarty zostanie w Warszawie zjazd delegatów Polskiego Związku Wychowawców Fizycznych. Obrady toczyć się będą w lokalu Instytutu Głuchoniemych, Plac Trzech Krzyży 4-6.

Okręg pomorski reprezentowany będzie przez pp. prof. Machinkę Zygmunta, prezesa okręgu, prof. Malanowskiego Feliksa z Grudziądza, prof. Wojciechowskiego i wiceprezesa okręgu prof. Timlera z Bydgoszczy oraz prof. Jaroszewskiego z Tczewa.

PRZEKŁAD AUTORYZOWANY A. WALDENBERGOWEJ

HANKA SZUKA PRACY W AMERYCE

JADĘ ZA OCEANI!

Przepełniła się czara udręczeń! Nerwy zastrejkowały! Miałam wrażenie, że jeszcze trochę niepowodzeń życiowych, a palnę sobie w łeb. Położyłabym kres tej wędrowni przyziemnej, ale co potem? Skąd czerpać pewność, że tam, po drugiej stronie planety nie czekają samobójców jeszcze gorsze udręki?... Może codziennie powtarzałyby się te same momenty rozpacz, gdy uświadamiam sobie, że jestem sama jedna na świecie?...

Nic się nie zmieniło dokoła, gdy pewnego pięknego dnia straciłam grunt pod nogami; zredukowano mnie. Ulice tętniły życiem: taksówki miały się, dając znać o sobie hałaśliwymi sygnałami, tramwaje dzwoniły, dorożki turkotem kół przypominały dawne czasy, a wszystko razem stwarzało w mej głowie bolesną kakafonię, której motyw przewodni przyprawiał mnie o rozpacz: „Jesteś sama i bez pracy!”

„Nie ty jedna, nie ty jedna” pocieszały mnie rozumni znajomi. Ale małą w tem znalazłam pociechę. Z każdą wyjętą z portmonetki złotówką, świadomość coraz boleśniejsza; trzeba działać, bo przy końcu tej ścieżki, po której kroczę, czatują na mnie dwie wiedźmy: nędza i śmierć!...

W wielkiej witrynie amerykańskiej linii okrętowej model wspaniałego statku wzbudził nagle we mnie pragnienie: pojadę do Ameryki! Mam tam przecież przyjaciół; kuzynów! Pobiegłam wprost do domu, by napisać list. Przeliczyłam oszczędności. Może starczy pieniędzy na drogę, a tam wezmę się do pracy. Nie czekają tam na mnie z rodziną, to pewne, ale w Stanach, gdzie tak pulsuje życie, łatwiej znaleźć zarobek.

Gościwkowe przygotowania, likwidacja pokoju (chwała Bogu, już nie będę wysłuchiwała skrzeczącego gramofonu sąsiadów), pożegnania, trochę sprawunków, dużo formalności i... już pociąg mknął przez zachód Europy. Celem mojej podróży było Chicago. Tam miałam znajomych. Oni też poręczyli za mnie. Ale czy można przejechać przez Nowy Jork, nie zatrzymawszy się w tem mieście, dobrze znanem z filmów i powieści kryminalnych?

W gwałcie przygotowań do podróży zapomniałam zawiadomić swoich znajomych z Nowego Jorku, że przyjeżdżam na statku „White Star”. Ogarnęła mnie rozpacz. Co robić? Zaczęłam się radzić towarzyszy podróży! Życie na statku ogromnie zbliża ludzi. Pewien gentleman, z monokłem w oku, był dla mnie wyjątkowo uprzejmy. Teraz, gdy się dowiedział o moim zmartwieniu, zaoferował mi swoje usługi. Chętnie zaopekuję się moim losem, wystara mi się o posadę i t. d., i t. d. Sam miód płynął z jego ust, lecz oczy rzuciły błyski, które wywoływały we mnie lęk.

„Z tej mąki nie będzie chleba” myślałam sobie w cichości ducha, a „gdy tylko dojdziemy do brzegu, drapnę temu opiekunowi”.

Oprócz obowiązkowych dwudziestu pięciu dolarów, kapitały moje starczyły tylko na krótką depeszę radiową o przyjeździe. Z drżeniem wyczekiwałam odpowiedzi. Nie nadchodziła, psia kość!

W czwartek koło siódmej rano dojechaliśmy do portu w Nowym Jorku. Na okręcie ruch i gwałt nie do opisania. O ile nikomu nie spieszyło się podczas jazdy i każdy chętnie przebywał na morzu, o tyle teraz nagle wszystkich jakgdyby ogarnął szal. Jak nieprzytomni tłoczyli się do wyjścia. Załoga statku energicznie uspokajała niesforny tłum. Najpierw załatwiono formalności z pasażerami pierwszej klasy, potem z drugą, a w końcu wpuszczono nas, emigrantów, do wielkiej sali jadalnej.

— Dokąd pan jedzie? — zapytał mnie oficer amerykański i wyjął ze swej teki moje papiery.

— Do Chicago.

— Zgadza się.

— Ale pragnę przez jaki tydzień za-

trzymać się w Nowym Jorku, bo mam tam przyjaciół, którzy przyjadą po mnie do portu.

— Nikt po panią nie przyjedzie, nikt się u mnie nie zarejestrował. Musi pani bezpośrednio pojechać do Chicago.

— Muszę koniecznie być w Nowym Jorku.

— Wykluczone. Proszę się zameldować do jednej z pań dyżurnych na okręcie, a ona wyprawi panią do Chicago. Rozbeczałam się ze złości. Złapałam walizkę i pędem zbiegłam na dolny pokład. Zapłakanymi oczami przypatrywałam się ciżbie ludzkiej w porcie. Nagle usłyszałam, że ktoś wywołuje moje nazwisko. Jakiś pan wydierał się w niebogłosy, używając rąk jako megafonu.

— Siostra pani zadepeszowała mi z Chicago, że pani przyjeżdża.

— Niech pan jak najprędzej wejdzie tu na pokład. Nie chcę mi pozwolić zatrzymać się w Nowym Jorku.

— Nie mogę się z miejsca ruszyć. Taki tłok, że nie sposób ani kroku posunąć się naprzód. Niech pani będzie cierpliwa!

„Łatwo ci mówić” — pomyślałam sobie, zdając sobie równocześnie sprawę, że jestem niesprawiedliwa. Primo, dopiero teraz zauważyłam, że okręt nie przybił jeszcze zupełnie do portu, więc narazie nie ma połączenia z lądem. Secundo: na górze był mniejszy tłok niż na dole, ale za to wszyscy byli podenerwowani i podnieceni. Zarejestrowani pasażerowie stali na pokładzie, gdzie lada chwila miał być spuszczonej pomost. Wszyscy trzymali w ręce kwestionariusze, należało bowiem odpowiedzieć na

pytania, a ich niemało. Przede wszystkim trzeba było złożyć piśmienną deklarację, że się posiada kapitał (dwadzieścia pięć dolarów minimum), potem, że ktoś zarejestrowany oczekiwać będzie w porcie. Gdy wyczytałam ten paragraf, pędem pobiegłam na górny pokład i krzyknęłam na swego znajomego, czy jest zarejestrowany.

— Nie zdążyłem — wrzasnął, a mnie aż się kolana ugięły z przerażenia. Na wpół przytomna zbiegłam do sali jadalnej, latając od jednej znajomej osoby do drugiej, z płaczem prosząc o pomoc. Wreszcie zaprowadzono mnie do jakiejś damy w podeszłym wieku, krążącej z niebieską przepaską na ramieniu. Powiedziano mi, że to sanitariuszka z personelu „travellers of aids”. Słakana zaczęłam jej opowiadać swe perypetie, gdy dama spojrzała na mnie z poza okularów i zapytała poważnie:

— Czy pani potrzebna pomoc katolicka, ewangelicka, czy żydowska?

— bodajby nawet mahometańska — odpowiedziałam ze złością, a potem poważniej:

— Ludzka proszę pani.

— Będzie ją pani miała. Jedna z moich koleżanek odwiedzi panią do samego Chicago. Nie może sobie pani wyobrazić, na ile niebezpieczeństw narażona jest każda kobieta a zwłaszcza młoda i przystojna. Całe szlaki niecnych opryszków czyhają tutaj na żer. Poznać dziewczynę, obiecując jej znakomitą posadę, lub bajecznie tani hotel, to rzecz całkiem naturalna.

(Ciąg dalszy nastąpi).

BUICK, OPEL i OPEL - BLITZ
sprzedajemy Samochody Polskiej Wytwórni Samochodów
LILPOP, RAU i LOEWENSTEIN w WARSZAWIE
z 95% zniżką celną

!! JUŻ NADSZEDŁ !!

BUICK mod. 40 rok 1937, limuzyna 4-5 osobowa i jest w każdej chwili do obejrzenia
BUICK mod. 90 rok 1937, limuzyna 6-7 osobowa na zamówienie z krótkoterminową dostawą.

OPEL-OLIMPIA Cabrio-limuzyna i limuzyna rok 1937, 4-5 osobowe na zamówienie z krótkoterminową dostawą. **OPEL-BLITZ** podwozia półciężarowe z krótkoterminową dostawą.

Szczegółowe informacje wzgl. odwiedźmy naszego przedstawiciela na żądanie.
STAŁE TARGI SAMOCHODOWE Ska z o. o.
1382M Gdynia, ul. 10 Lutego 31, Dom B. G. K. Tel. 35-29 i 30-68.

Kronika tułodniowa

Na fali Warszawa-Zakopane

Scena obrotowa o małych obrotach — Kiedy pal się rozrośnie? — Ogólna konsolidacja na śniegu — Wilki w narciarskiej skórze — Halny uczy cierpliwości — Zgroza na Kasprowym

Wieczny z tym kłopot, wieczne zmartwienie, istna opera z tą pierwszą sceną stolicy, Teatrem Narodowym. Kto ją weźmie. ten się kładzie publicznie wzdłuż i wszerz sceny... obrotowej. Okazuje się, że mimo najnowszej konstrukcji scena ta daje małe obroty (w kasie). W przyszłym sezonie obijać ma jej kierownictwo (wraz z Teatrem Nowym) Wilam Horzyca, kolega i przyjaciel naczelnika wydziału sztuki w M. W. R. i O. P. Parał się ci on dyktorstwem teatrów we Lwowie. Nie jest to typ businessmana, fachowca od strony kulis, jak np. Krzywoszewski; Horzyca ma wzrok utkwiony w górę (exelsior), w niebo usiane gwiazdami sztuk.

W Zakopanem, w znanym Klubie Zakopiańskim, przez salę którego przewijają się persona grata polityki i literatury, jako też innych sztuk — kolportowano inną sensacyjną i radosną wieść: oto PAL ma być rozszerzony o kilka znakomitości: ma on ogólnie liczyć dwadzieścia sztuk reprezentujących co najgłębsze głowy literackie. Jednym z pierwszych, co wkroczyć ma pod sklepienie gmachu przy ul. Krakowskie Przedmieście jest upatrzony dyrektor pierwszej sceny stolicy, Wilam Horzyca. W takim razie liczą się z możliwością ustąpienia z urzędu generalnego sekretarza Akademii p. Kadana-Bandrowskiego. Na jego miejsce przy-

szedłby dotychczasowy dyrektor biura Akademii p. Michał Rusinek. Bardziej uroczyste zebrania odbywałyby się w Teatrze Narodowym pod opieką specjalisty od reżyserowania scen zbiorowych, p. Leona Schillera. Jeden z wybornych prozaików młodego pokolenia, odznaczający się jeszcze potężniejszym apetytem wyraził wątpliwość, jak np. Schiller dałby sobie radę z bufetem dla gości w sali Teatru Narodowego. Na to pomysływy reżyser miał odpowiedzieć, że będzie się rozdawał jedynie papierowe serwetki z pouczającym napisem: Patrz lepiej i słuchaj — PAL krzepi ducha...

Ale żarty na bok! Cóż może bardziej krzepić ducha narodowego, jak niezwykły obraz konsolidacji — na śniegu, na pysznym puchu, krajany narciarski. W ogólnym pędzie na Kasprowy, niczym na nowoczesny Monsalvat, nie ma różnic: kto tylko czuje siły w nogach, ten zabiera deski i mknie do Kuźnic, a stamtąd kolejka, wśród cudów górskiej zimy, pod szczyt. Stacja szczytowa, tworząca zdaleka rodzaj szarego bloku gra-

nitowego, prawie nie odcinająca się od prawdziwych skał — posiada restaurację, stację obsługi dla narciarzy (smary! kto nie smaruje ten nie jedzie). Są jednak w tym tłumie na szczycie wilki w narciarskiej skórze, z pozoru narciarz, a w istocie nie narty, nie śnieg, nie stoki go ciągną spadziste, lecz — bridż! I tu, w ogólnym rozgwarze, potrafi skupić się nad stolikiem, pokrytym obrusem, i zapomnieć o świecie, o wszystkim, co nie jest licytacją, szlemikiem, rekontrą i wpadką. O wielki duchu Makuszyńskiego wybac mi, że bez szczególnego respektu mówię o tej grze, której ty z takim mistrzostwem się oddajesz, ale zagrywać w karty na Kasprowym, podczas ślicznej, słonecznej pogody — to zgroza, to dowód niewolnictwa nalogu.

Kiedy zwierzyłem się z moimi pretensjami Makuszyńskiemu — autor listów z Zakopanego odpowiadał łagodnie:... Był to zapewne smutniwi, wielokrotne zawiedzeni rekordziści bridżowi: chcieli potem móc się pochwalić, iż uprawiali wysoka, najwyższą grę; nikt od nich nie grał wyżej (blisko 2 tysiące metrów n. p. m.).

Natura górską jest rozrzućna i uczy nas... panowania nad sobą i cierpliwości. Przez pięć dni padał w Tatrach wspaniały, puszysty, suchy, brylantowy śnieg, przed-

narciarzami otwierały się raje białego szaleństwa. Nieduży mróz pozwalał rozkoszować się świeżą pokrywą: śliska, niosącą narty jak bajkowy dywan. Wszyscy byli zadowoleni. — Jak tylko przestanie padać i słońce zacznie świecić wtedy... Ba! Śnieg przestał padać, słońce wyrzało, ale jednocześnie rozhułał się wiatr halny. W ciągu kilku godzin ogolocił drzewa z obfitych okolic, lasy stały się czarne, nazajutrz czernieć poczęły okoliczne wzgórza, bezśnieżnymi łysinami, płatami ziemi... Narciarzom przestał chrzęścić pod nogami sypki, puszysty dywan: narty grzeźły w kleistym „wapnie”. Niejeden krewki typ chwycił walizę lub plecak i brał się do pakowania, werując rozkład jazdy. Ale sądzić, że obrażać się na wiatr nie warto! Kto chce zimowych rozkoszy użyć nie może ulegać depresji, podawać się byle halnemu.

Zresztą ten południowy gorący wiatr ma swoje uroki: kiedy zdaje się przenikać ścianą na wylot. Ładnie opisał jego działalność Jerzy Mieczysław Rytard w powieści p. t. „Dolina Wiatrów”. Okazja do skonfrontowania literatury z rzeczywistością.

Nagle, nieoczekiwane zetknięcie się z żywiołem, z gwałtownym prądem powietrza, niweczącego nasze plany i zamiary — każe nam, dumnym z potęgi techniki, pamiętać, że natura ma swoje kaprysy, do których musimy się stosować, przed którymi musimy niekiedy się ugiąć. Trzeba być zakutym, tępym racjonalistą, żeby nie ujrzeć romantycznego piękna w zmaganiu człowieka z żywiołem.

ANGIELSKI - NIEMIECKI - FRANCUSKI na płytach „PHONOGLLOTTE”

Metoda nowoczesna, polecona przez Min. Oświaty. Kurs każdego języka, 20 płyt, 40 dużych lekcji, 4.000 wyrazów. Cena całego kursu wraz z podręcznikiem 60,- zł., na 6 rat 70,- zł. Wpłata 20,- zł. Kurs niemiecki o 10,- zł. droższy. Patofony pierwszorzędne od 60,- zł.

Przedstawicielstwo: „RADIOVOX” — KRAKÓW, Wiśna 1. P.

Świat Kobiety

Wiosna i kobieta

W wielkim świecie odrodzenia natury, jakim jest wiosna, również i piękność kobiety święci swój nowy rozkwit.

Ze wszystkich jednak kobiet najwięcej zwraca uwagi ta, której cera jest nie skazitelna. Piękna Pani musi więc pomysłcie o tem, aby nie znaleźć się w dysharmonii z przyrodą.

Przede wszystkim należy powoli i systematycznie przyzwyczajać cerę do zmiany wody ciepłej na zimną, gdyż ta ostatnia działa dodatnio na zjedrzenie mięśni, następnie właściwym postępowaniem i umiejętną pielęgnacją starać się należy uodpornić skórę na wpływy atmosferyczne, aby nie dopuścić do opierzchnięcia cery, również wskazaniem jest rozpoczęcie odpowiedniej kuracji zaczerwienionych lub odmrożonych nosów, rąk i nóg, gdyż daleko łatwiej jest dolegliwości te usunąć teraz, niż zimą; wreszcie zabezpieczyć się należy przed największym wrogiem sezonu, t. j. przed piegami. Pieggi były i są największą plagą zwłaszcza tych Pań, które na wet zimą ich się pozbyć nie mogą. Pieggi nawet najpiękniejszą twarz zmieniają w niedopoznaną, szczególnie w tych wypadkach, kiedy zlewają się na większych przestrzeniach, tworząc szpecące plamy. Musimy sobie zapamiętać, że piegi należą do tego rodzaju dolegliwości, których wyleczyć raz na zawsze nie można i że raczej należy we właściwym czasie nie dopuścić do zbyt jaskrawego ujawnienia się ich, niż usuwać zbyt uwydatnione, gdyż proces usuwania piegów w tym ostatnim wypadku jest niezawsze przyjemny i bardzo kłopotliwy.

Gdy Pani się spieszy

ze sporządzeniem obiadu, nie należy zapominać o usługach, jakie oddają MAGGIego kostki bulionowe. Wystarczy bowiem jedna minuta na przygotowanie pierwszego dania, którym może być wyśmienity rosół.

Aby jednak mieć gwarancję, że potrawy te będą wyborne, należy przy zakupie zwracać uwagę na nazwę MAGGI, żółto-czerwone opakowanie i znak ochronny „krzyż-gwiazda”.

Porządki w szafach

A ta plama się wypierze

Zbliża się wiosna. Już się otwierają szafy, już się zaczyna wietrzenie, mierzenie, obmyślanie przeróbek.

A to co... plama... co robić...

Właśnie czas najwyższy nie tylko dokonac przeglądu, lecz i prać to, co prania wymaga. Doradzimy, co zrobić z plamami.

Plamy z czerwonego wina. Jeżeli utworzyły się na kolorowym materiale wełnianym, usuwamy w sposób następujący: należy równo rozłożyć materiał, na miejsce splamione nalawamy gorącego mleka.

Gdy zauważymy, że plama już znikła, przepieramy to miejsce czystą letnią wodą.

Biały lub czerwony kolorowy materiał „Crepe de chine”, splamiony likierem, można odczyścić w sposób następujący:

Sporządzamy odczynnik z 1 części spirytusu i 9 części wody, maczamy w nim lniany płatek, lub poprostu czysty ręcznik i delikatnie nacieramy miejsce splamione. Jeżeli plama jest świeża, to napewno puści. Skonstatowawszy to, przepieramy następnie materiał w czystej wodzie.

Jeżeli natomiast plama jest przestrzała, albo też w poprzedniej próbie nie puściła — należy wziąć łyżkę wody utlenionej, 9 łyżek wody, oraz pół łyżeczki salsmiaku, wstrząsnąć wszystko razem i na moment zwilżyć splamione miejsce. Potem natychmiast należy wyprać to miejsce czystą wodą, uważając na to, ażeby zostały usunięte także i obwódki i zacieki, jakie zwykle pozostają po niestaranym czyszczeniu.

Kolorowe jedwabie należy wpięrować, czy pod wpływem powyższych płynów nie odbarwiają się. Nie przedsięwzięwszy tej ostrożności, możemy wywabić plamę wraz z barwą tkaniny.

Jedwab, splamiony owocami, odczyszczamy letnią wodą, w której została rozpuszczona szczypta boraksu. Po tym zabiegu pieramy miejsce poprzednio splamione w czystej wodzie.

Gdy splamimy batyst lub płótno atramentem, wkładamy to miejsce do mleka, lub maślanki i tak długo trzymamy, aż wszystkie atrament zostanie wyciągnięty. W razie potrzeby zmieniamy mleko. Podobno działa płyn: szklanka gorącej wody, i stołowa łyżka (pełna) soli kuchennej i sok z 1 cytryny. Przy zestarzanych plamach pranie należy powtarzać kilkakrotnie.

Poza najróżnorodniejszymi gotowymi preparatami, znajdującymi się w sprzedaży — niezawsze jednak działającymi dodatnio na usunięcie piegów, gdyż niezawsze uda się trafić na odpowiedni do danej cery, istnieje cała masa środków domowych, jak poziomki, cy-

tryna, pomarańcza, ogórki, mleko zsiadłe itp. które z powodzeniem można stosować — trzeba tylko wiedzieć w jaki sposób i dla jakiej cery. Duży również wpływ na piegi ma kolor kapeluszy, jakie nosimy; najlepiej chronią przed piegami kolory: czerwony i lila.

W zwierciadle modu

Bogactwo fasonów i barw

Ponieważ moda obecna jest tak bogata w kolory, każda kolekcja ma zestawienie innych. Widzimy całą skalę niebieskiego od granatowego przez coronation bleu aż do delikatnego szaro lub lila niebieskiego pastelowego tonu. Amarant, mocno różowy, jaskrawo żółty, zielony i rezedowy są bardzo modne; obok tego widzimy zawsze lubiane: beige brązowy, czarny i biały kolor.

Bardzo praktyczne, a zarazem szykowne są toalety na przedpołudnie i na codzień. Bardzo dużo kostiumów tailleurs dzemprowych sukien, kompletów i płaszczy o angielskim kroju. Szerokie krótkie palta, gładkie trzywierzciowe płaszcze i luźne żakiety należą do nowych typów, którym przepowiadają wielkie wzięcie. Spódnice na ulicę

są krótkie i wysokie w stanie. Suknie wizytowe są tak różne w swym wykonaniu i kroju, że każda pani znajdzie coś odpowiedniego dla siebie. Są one często zupełnie gładkie w linii i odróżniają się jedynie materiałem od sukien na codzień. Ale obok tych praktycznych w kroju populudniowych i wieczorowych tailleurs i kitli mamy skomplikowane eleganckie toalety o długich, szerokich spódnicach, malownicze fałdy, marszczony stan, fantazyjne rękawy i przeróżne detale i drobnotki — wszystko to podkreśla uroczystry nastrój i wrażenie tych modeli, które nie są niczym związane ze sztywnymi przepisami i dlatego odpowiadają każdej postaci.

Wyprawa dla pani, wchodzącej w świat

Granatowa suknia z białymi naszywkami imitującymi kołnierz marynarski; kostium i płaszczyk sportowy; suknia popołudniowa — jedwab z koronką. Modele białizny.

Matka i dziecko

Dzieci nie mają apetytu

Tysiące naszych matek przechodzi dosłownie katusze z powodu braku apetytu u dzieci. Każda z nich wysila się na nieprawdopodobne wprost sposoby, mające na celu zmuszenie dziecka do zjedzenia danego posiłku. W ostatnich czasach zjawisko to występuje nagminnie: w każdej prawie rodzinie, gdzie znajduje się dziecko, rozgrywa się codziennie sceny, obrazujące tę walkę matki z dzieckiem, którą matka musi z nim staczać, pragnąc je racjonalnie odżywić. Gdy przeróżne środki, jak prośby, zabawianie, opowiadanie bajek, rozmaite figle itd. zawiodą, wtedy zmusza się dziecko do jedzenia, stęsując gwałt w formie kary lub bicia. W końcu dziecko przestaje traktować czynność jedzenia jako naturalną potrzebę, lecz patrzy na nie, jak na utrapienie lub represję, której przeciwstawić stara się ono wszelkimi siłami.

Oczywiście, iż wina w pierwszym rzędzie spada tu na fatalne warunki wielkomiejskie brak słońca, powietrza i ruchu. Lecz i rodzice nie w małym stopniu przyczyniają się do takiego stanu rzeczy, nie wiedząc, jak należy postępować w podobnych wypadkach.

Przypomnijmy sobie przede wszystkim starą zasadę, która jednak przejawia się na każdym odcinku życia — twierdzi ona, iż przyzwyczajenie jest drugą naturą.

Należy dziecko wdrożyć do racjonalnego trybu życia od pierwszej chwili zjawienia się jego na świat. Przede wszystkim nie na-

leży go karmić zbyt często. Trzeba je przyzwyczajać do regularnych posiłków, w odstępkach 4 godzinnych, począwszy od 6 rana do 10 wieczorem. Jeżeli dziecko płacze w nocy, podajemy mu trochę przygotowanej wody, a wkrótce dziecko straci ochotę do jedzenia w nocy i będzie spało spokojnie.

Nie przekarmiać dziecka. Doświadczony lekarz przepisze mu odpowiednią dawkę pokarmu, który nie obciąży delikatnego żołądka — innymi słowy — powinniśmy dziecko nauczyć od razu, iż istnieje uczucie głodu i zdrowy apetyt.

Zanim dziecko kończy pierwszy rok życia, należy je obznajmić z łyżeczką, smakiem, oraz zapachem potraw mącznych, jarzyn i zup. Nowe potrawy podajemy z początku w minimalnej ilości, ażeby dziecko z wolna oswoiło się z ich smakiem. W żadnym wypadku nie należy go zmuszać do jedzenia.

W czternastym miesiącu życia normalne dziecko pić powinno wszelkie płyny z filiżanki lub ze szklanki. Dziecko, które ssalo pierś przez osiem lub dziewięć miesięcy, — nie powinno nigdy widzieć nawet smoczka ani flaszeczki. W dziewiątym miesiącu dajemy do pokarmu coraz to nowe potrawy. Nie należy zwracać uwagi na to, że dziecko wyleje trochę mleka, podczas picia ze szklanki — ważne jest, że uczy się pić samodzielnie.

Dziecko powinno unikać łakoci, gdyż w

Płatki owsiane Knorr — to zdrowie w rodzinie.

ten sposób psuje ono sobie apetyt do normalnych posiłków.

Zaprowadzenie stałego i niezmiennego porządku w posiłkach jest niezmiernie ważną sprawą. Dziecko nie powinno nie dostawać między godzinami posiłków, a łakocie dopiero wówczas, gdy spożyło przygotowany dla niego posiłek.

Nie pozwólcie też na to, ażeby dziecko miało wpływ na waszą wolę. Jeżeli z ust matki raz padło: nie — winno ono być święcie przestrzegane, bez względu na płacz lub prośby dziecka, gdyż nie ma rzeczy niebezpieczniejszej ponad uleganie woli dziecka.

Istnieje cały szereg nieszkodliwych środków, wywołujących apetyt u dzieci. Można np. przygotować dziecku mały stolicek i krzeselko, przy którym będzie mu przyjemnie i wygodnie jadać. Dekoracja stołu ma też duże znaczenie: bukiet kwiatów, ładny talerzyk, zgrabna mała łyżeczka, widelczyk — to wszystko sztucznie wywołuje u dziecka zainteresowanie dla czynności jedzenia. Znalazłam raz dwoje dzieci w wieku lat 3 i 4 które miały na swym stoliku małą dzwoneczkę. Dziecko, które pierwsze zjadło, miało prawo zadzwonić na deser. Trzeba było przyjrzyć się im podczas obiadu: jedno usiłowało przegonić drugie, a zainteresowanie dla dzwonka usuwało w kącie wogóle wszelkie inne sprawy — jedzenie zmiętało z talerzyków szybko i z apetytem.

Starsze dzieci można zainteresować jedzeniem, opowiadając im o ważności rozmaitych pokarmów dla zdrowia. Można im także pokazywać obrazki i książeczki, traktujące w sposób przystępny i poglądowy sprawę higieny odżywiania — w krótkim czasie dzieci pojmą ważność tego i same zaczną przykładać wagę do regularnego i racjonalnego posiłku. Dziecko powinno brać żywy udział w układaniu higienicznego jadłospisu — sprawi mu to wielką przyjemność, a rodzicom lub wychowawcom ułatwi pracę.

W końcu raz jeszcze należy powtórzyć radę: jeżeli chcecie aby dziecko wasze miało apetyt, musicie pracę nad tym rozpocząć w chwili jego przyjścia na świat.

W każdym wypadku, gdy dziecko nie ma apetytu, należy zwrócić się do lekarza, bowiem istnieje cały szereg przyczyn tego stanu rzeczy, których wykrycie jest możliwe tylko po skrupulatnym i odpowiedzialnym badaniu lekarskim.

Na popołudnie

Kasak z tafty w barwną kratę i czarna spódniczka tworzą bardzo obecnie faworyzowaną, miłą całość. Połączenie granatowego, gładkiego jedwabiu z wzorzystym na granatowym tle, nadaje się na wstępną suknię popołudniową

Prywatne Gimnazjum Żeńskie S.S. Urszulanek

Zakład N.M.P. Anielskiej w Kościerzynie

Zasłużony dla Pomorza i w całej Polsce chlubnie znany Zakład N. M. P. Anielskiej w Kościerzynie obchodził w grudniu ub. roku 75-lecie swego istnienia.

Stworzony i pobudowany w roku 1861 staraniem ks. prałata Juliusza Prądzyńskiego i jego siostry Klementyny z Prądzyńskich Łaszewskiej, doznał jak najczulszego poparcia i opieki ówczesnego ks. Biskupa Marwicza z Pelplina. Po czątkowo Zakład był wyższą szkołą żeńską pod zarządem S. S. Wincentynek, u-

chnicznych, jak i higienicznych. W roku 1911 zaniemogła nagle wiele zastużona przełożona Zakładu p. Katarzyna Żynda, z czego skwapliwie skorzystały władze niemieckie obsadzając wakans, naturalnie Niemką. Stan taki przetrwał do roku 1919, w którym kierownictwo przeszło w ręce zasłużonej i cenionej p. M. Bolewskiej. W roku 1920 przekształcono siedmioklasowe liceum na 8-mio klasowe Gimnazjum Humanistyczne z pełnymi prawami gimnazjum państwowego. W roku 1931 oddał J. E. ks. bi-

cenę 4500 zł, utworzono pracownię geograficzną, powiększono znacznie bibliotekę krajoznawczą i ogólną - kształcąca, stworzono nowe pracownię: przyrodniczą i robót ręcznych urządzono obszerną i wygodną czytelną. Odnowiono także cały pensjonat i infirmerię dla chorych w której troskliwą opieką są otaczane chore uczennice; sprowadzono radio dla szkoły i aparat projekcyjny, urządzono izbę harcerską i świetlicę P. W. K.

Wiele uczyniły Siostry Urszulanki

Eldorado

200 szt. = gr. 45

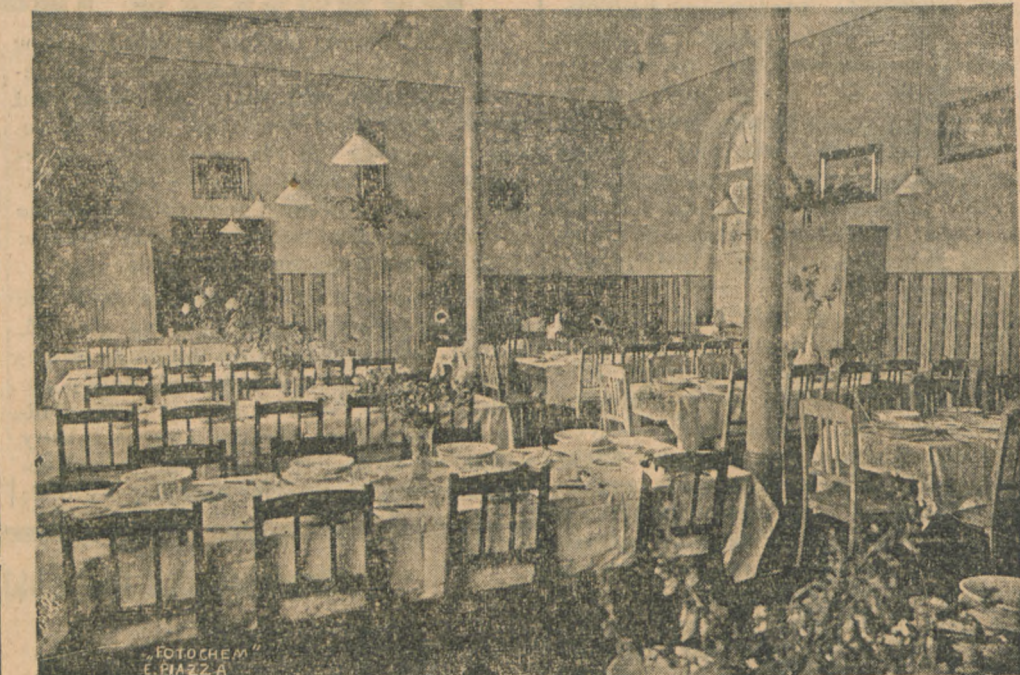
morzu, jak i w całej Polsce i cieszy się coraz więcej wznoszącą frekwencją, dochodzącą dziś do ca 250 uczennic. Naj-

Biblioteka szkolna w Gimn. S. S. Urszulanek w Kościerzynie

trzymujący przy tym także ochronkę, szkołę elementarną i wyższe seminarium nauczycielskie, zlikwidowane w roku 1912. W roku 1867 nadał cesarz Wilhelm I. Zakładowi prawa korporacyjne. Gdy w roku 1878 nastąpiło wydalenie S. S. Wincentynek przez rząd niemiecki, kierownictwo zakładu przeszło w ręce świeckie. Mnożyły się trudności, powodowane rozmaitymi bezpodstawnymi denuncjacjami i dopiero osobista wizytacja przez ówczesnego ministra oświaty Gosslera z Berlina zabezpieczyła Zakład od bezpodstawnych zarzutów i przykrości ze strony władz. Po pożarze głównego budynku w roku 1907, pobudowano nowy, dwupiętrowy dom na starych fundamentach i dostosowano budowę do najnowszych wymogów, tak te-

skup dr. Okoniewski zakładał w zarząd S. S. Urszulanek z m. Aniłą Skrzyńską i m. Janiną Steinbokówną na czele; pierwszą w charakterze przełożonej

Sala jadalna pensjonatu S. S. Urszulanek w Kościerzynie

pod względem sanitarnym i higienicznym; urządzono specjalny gabinet lekarski i dentystyczny, gdzie pomoc lekarską uczennice uzyskują.

lepszą rekomendacją jest bez sprzecznie bezgraniczne przywiązanie uczennic do Sióstr Urszulanek i Zakładu samego; mówi ono najwyraźniej, jak dobrze czują się uczennice pod troskliwą opieką ich wychowawczyń. W ten sposób Zakład spełnia zadania, wyznaczone mu przez fundatorów, służąc wychowaniu i wykształceniu polskiej młodzieży żeńskiej. Zdobywają w nim naukę panienki z wszystkich warstw społecznych od najzamożniejszych do najuboższych, bo są sieroty, które bezpłatnie mieszkają w internacie, lub uiszczają b. minimalną opłatę.

Życzymy wielce zasłużonemu Zakładowi dalszego rozwoju i pomyślności.

Narada w sprawie obciążeń rzemieślniczych

W dniu 10 bm. odbyło się w Związku Izb Rzemieślniczych zebranie komisji obciążeń, w którym wzięli udział przedstawiciele poszczególnych izb.

Komisja omówiła m. in. sprawę ulg podatkowych dla poparcia ruchu inwestycyjnego w rzemiośle, sprawę norm średniej dochodowości dla wymiaru podatku dochodowego i t. p.

W sprawie norm średniej dochodowości komisja wypowiedziała się za ukończeniem przez izby rzemieślnicze prac przygotowawczych do 20 kwietnia oraz za zwołaniem specjalnej narady w tej sprawie po ukazaniu się rozporządzenia wykonawczego ministra skarbu do ordynacji podatkowej, co ma nastąpić już w dniach najbliższych.

Regulamin dla artystów widowiskowych

Łącznie z układem zbiorowym, zawartym między Polskim Związkiem Dyrektorów Scen Widowiskowych a Polskim Związkiem Artystów Widowiskowych, ustalony został przez obie te organizacje porządek domowy, obowiązujący w przedsiębiorstwach widowiskowych, jak kabarety, dancingi itd.

Regulamin zawiera szereg postanowień porządkowych, dotyczących codziennych spraw życia wewnętrznego lokali rozrywkowych. Postanawia on m. in., że przebywanie na scenie i za kulisami **dozwolone jest tylko artystom, którzy biorą udział w programie**. Pod żadnym pozorem nie wolno artystom wprowadzać za ulisy i do garderoby osób obcych, oraz kłegów nie biorących udziału w przedstawieniu. O ile w programie biorą udział dzieci lub młodociani, zwracać należy uwagę na **odpowiednie zachowanie się artystów**, jak również na **przestrzeganie form przyzwoitości**. Bez porozumienia z dyrekcją artystom nie wolno uczęszczać do **lokali konkurencyjnych**, oprócz lokali dziennych. W cyrkach dyrekcja nie ma prawa zobowiązywać artystów do **budowy cyrku**, jak również do **brania udziału w tlesurze zwierząt**.

Lekcja gimnastyki w Gimn. S. S. Urszulanek w Kościerzynie

Zakładu, drugą dyrektorką gimnazjum. Przeprowadzono gruntowne reformy, zamieniając przy tym przy pewnych przedmiotach system lekcyjny na system ćwiczeń laboratoryjnych. Powiększono i uzupełniono pracownię fizyko - chemiczną, wyposażono ją w nowe przyrządy za-

Udostępniono uczennicom piękny ogród szkolny z kortem tenisowym i zrobiono nowoczesne boisko z wszystkimi niezbędnymi przyrządami.

Tak więc to bogato wyposażone gimnazjum stało się jednym z najbardziej czołowych zakładów naukowych na Po-

Statystyka wypadków przy pracy jako podstawa akcji zapobiegawczej

Około 50 milionów, wpłacanych corocznie instytucji ubezpieczeniowej przez przemysł i rolnictwo na ubezpieczenie od wypadków zatrudnionych pracowników, pozostawiają wystarczające dyspozycje finansowe, aby przy ich pomocy można było skłonić zakłady wytwórcze do przestrzegania przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy. Stwierdzić jednak należy, iż racjonalne prowadzenie akcji bezpieczeństwa i higieny pracy może jeszcze długo nie znalazło by szerokiego zrozumienia, gdyby instytucja ubezpieczeniowa nie wkroczyła na drogę stosowania metod i nie wprowadziła czynnika gry składek, różniczkowanej w zależności od stopnia bezpieczeństwa danego zakładu przemysłowego.

Podobnymi względami kierowano się i w Stanach Zjednoczonych, gdy po wprowadzeniu obowiązku odszkodowania robotników towarzystwa ubezpieczeniowe, zaczęły udzielać daleko idących ulg przedsiębiorstwom, które wprowadziły u siebie odpowiednie zabezpieczenia, zorganizowały kontrolę wypadków oraz wykazywały się zmniejszeniem wypadkowości w ciągu określonej ilości lat. Oszczędności na samych skład-

kach, nie licząc korzyści, wynikających ze zracjonalizowania produkcji, zachęciły przedsiębiorców do tworzenia wydziałów bezpieczeństwa i wprowadzenia udoskonalonych ochronnych. Oszczędności z tego tytułu, naprzykład w przemyśle stalowym, wyniosły w ciągu ostatnich pięciu lat ok. 5 miliardów dolarów.

Podobnie i u nas ustawa z dnia 28 marca 1933 r. o ubezpieczeniach społecznych stwarza podstawę do obniżania lub podwyższania wymiaru składek w zależności od warunków bezpieczeństwa i higieny w zakładzie pracy.

Nie na drodze przymusu, ani nakazu, lecz przez wykazanie istotnych korzyści z wprowadzenia racjonalnych metod bezpieczeństwa i higieny stwarza się sprzyjające warunki dla rozwoju akcji w zakładach pracy, zachęca się do niej całe grupy wytwórcze.

Pociągnięto to za sobą konieczność prowadzenia szczegółowej analizy wypadków pod względem ich przyczyn i częstotliwości. Analiza ta, oparta o możliwie ścisłą statystykę, musi być prowadzona przez instytucję ubezpieczeniową i równoległe przez za-

Zniżki kolejowe dla osób powracających z uzdrowisk

Z dniem 1 maja br. wznowione zostaną zniżki kolejowe dla **osób powracających z uzdrowisk**, nie prowadzących sezonu całorocznego. Zniżkami tymi objętych jest 27 uzdrowisk i 22 kąpieliska nadmorskie, a mianowicie:

Busko, Bystra, **Ciechocinek**, Delatyn, Goczałkowice, Hrebenów, Jastrzębie, Krościenko, Krzeszowice, Kutry, Kosów, Lubień Wielki, Morszyn, Muszyna, Miłowody, Niemirów, Ojców, Piwniczna, Rymanów, Solec, Swoszowice, **Smukała**, Szkoło, Ustroń, Wysowa, Wilkowice, Zaleszczyki, **Gdynia-Orlowo Morskie**, Puck, Swarzewo, **Wielkowieś**, **Wielkowieś-Hallerowo**, Chłapowo, Chałupy, Cetniewo, Kuźnica, Jastarnia, Jurata, Bór, Hel, Karwia, **Karwińskie Błota**, **Jastrzębia Góra**, Jasne Wybrzeże, Rozewie, Dąbki, Mały Kack, Ostrów i Tupadły.

Wobec tego, że korzystanie z ulgi nastąpić może dopiero po 14-dniowym pobycie w uzdrowisku, najwcześniejszy ulgowy przejazd powrotny z wymienionych uzdrowisk i letnisk nadmorskich nastąpić może w dniu 14 maja.

Jednocześnie przypomnieć należy, że w ciągu całego roku przysługują **zniżka powrotna** przy wyjeździe z następujących 18-tu uzdrowisk: Czarniecka Góra, Druskiéniki, Horyniec Zdrój, **Inowrocław**, Iwonice, Jaworze, Jaremeże, Krynica, Nałęczów, Otwock, Rabka, Rudka, Szczawnica, Truskawiec, Wisła, Wrochta, Zakopane i Żegiestów.

interesowane zakłady pracy, a to w celu przyspieszenia wyników obserwacji i jednocześnie realizowania korzyści materialnych za dokonane wysiłki. Statystyka powinna odgrywać rolę sygnalizatora, rolę tę musi spełniać szybko i zrozumiale, w przeciwnym bowiem razie staje się zestawieniem suchych cyfr, na zbieranie których marnuje się czas i pieniądze.

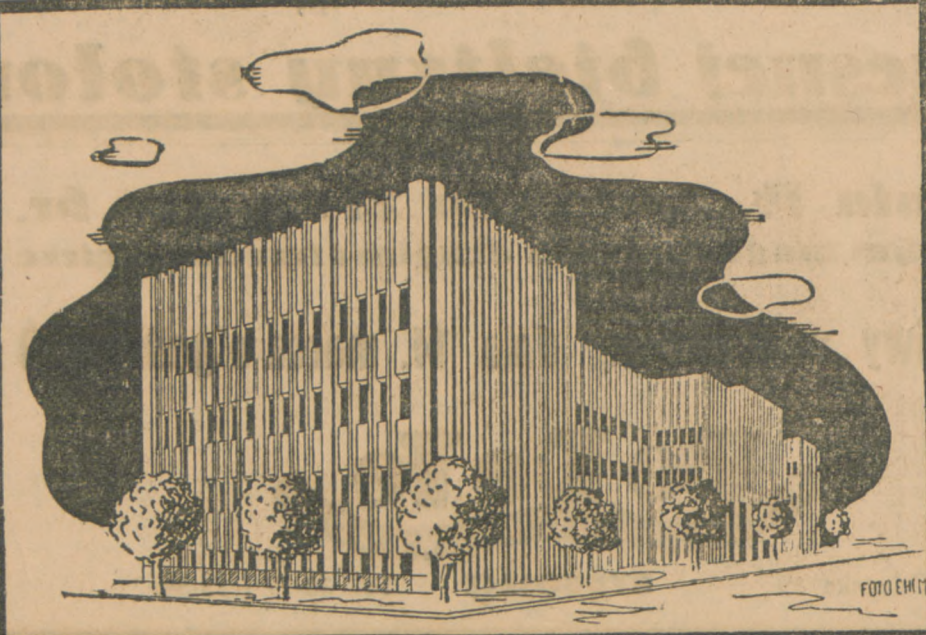

Pozbawiony Wszelkich Kłopotów Kooszczędza.

Zabezpiecza starość książeczka oszczędnościowa

POMORSKIEJ WOJEWÓDZKIEJ KOMUNALNEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI

w Toruniu

Przyjmuje wkłady oszczędnościowe wynajmuje tanio SCHÓWKI (SAFESY)

REKLAMOWA SPRZEDAŻ PORCELANY

DEKORACYJNY

NIEBIESKI

MOTYW

STYLIZOWANY

SERWIS OBIADOWY na 6 osób - 25 sztuk zł 42.- SERWIS OBIADOWY na 12 osób - 56 sztuk zł 69.50

SERWIS DO KAWY na 6 osób - zł 12.75 SERWIS DO CIASTA na 6 osób - zł 6.95

tylko fason „BALTYK” 1323

G. HEYER TORUŃ, SZEROKA 6

Firma

„Świat Mody”

luź posiada na składzie na sezon wiosenno-letni wielki wybór PŁASZCZY, KOMPLETÓW I SUKIEN DAMSKICH.

Pierwszorzędna JAKOŚĆ - doskonały KRÓJ - NISKIE CENY.

Gdynia, 10 Sutego 27, tel. 2677

Zamówienia wykonuje z własnych i powierzonych materiałów. FIRMA CHRZESCIJANSKA. 1343

Na sezon wiosenno-letni

poleca w wielkim wyborze i na dogodnych warunkach:

PŁASZCZE DAMSKIE I MĘSKIE WSZELKIEGO RODZAJU MATERIAŁY KOLDRY-WATOWE, FIRANY ORAZ WYROBY GOBELINOWE

f-ma WYGODA, Gdynia, ul. Świętojańska 89 I. p.

Ceny niskie.

Splaty od 2,- zł tygodniowo.

1506

Najradkalniejszy środek dla cierpiących na najbardziej zastarzałą i największą PRZEPUKLINĘ...

S. KON - WARSZAWA, SOSNOWA 13

PROSPEKTY na żądanie bezpłatnie. Przestrzegam przed naszą dowolnością mojego środka przez fałszywych specjalistów...

KONKURS.

Wydział Powiatowy w Brodnicy n. Drw. Woj. Pomorskie ogłasza niniejszym konkurs na stanowisko budowniczego powiatowego (Kierownika Powiatowego Zarządu Drogowego).

Warunki:

- 1. Obywatelstwo polskie. 2. Nieprzekroczony 40 rok życia. 3. Wykształcenie techniczne wyższe wymagane rozp. Min. Robót Publ. z dnia 12. VII. 1922 r. określającym kwalifikacje...

Do wakującej posady przywiązane jest wynagrodzenie według VII. wzgl. VIII. grupy płac urzędników komunalnych...

Posada do objęcia od dnia 1 maja 1937 r. Po okresie próbnym może nastąpić stabilizacja. Podania nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego Starosta Powiatowy

(-) Mieczysław Galusiński 1546

RUDOLPH MISCHKE

Gdańsk, właśc. Otto Dubke, Langgasse 5

Towary żelazne, narzędzia, towary stalowe Solingen oraz wszelkie artykuły gospodarcze.

Przedsiębiorstwo Rzeźbiarsko-Kamiennarskie i Fabryka Nagrobków

BYDGOSZCZ J. JOB GDYNIA

Biurowy Gdyni: ul. Świętojańska nr. 116 Składnica: róg ul. Słaskiej i Witomińskiej

poleca jako specjalność: 398 M

wykończenia wnętrza budowli, jak posadzki, schody, lamperie ścian itp.

Przetwórnia marmuru, granitu i kamieni sztucznych.

Zdrowy żołądek jest fundamentem zdrowia!

Trzeba dbać, by żołądek sprawnie funkcjonował i przyzwycząić go do systematycznego wypróżniania się.

ZIOŁA z GÓR HARCU D-ra Lauera regulują żołądek, normują trawienie, łagodnie przeczyszczają, pobudzają przemianę materii...

ZIOŁA z GÓR HARCU D-ra LAUERA.

Ostrzeżenie!

Dowiaduję się, że jakiś osobnik przedstawia i legitymuje się jako upoważniony przedstawiciel mojej firmy, starając się sprzedać firany, kawy i t. p. pochodzące rzekomo z mego magazynu.

Stwierdzam, że nikogo nie upoważniłem do odwiedzania P. T. Klienteli w domach.

Przy tej okazji polecam w wielkim wyborze

Firany - Obrusy - Kapy Dywany - Chodniki Gobeliny - Brokaty

po cenach na Święta specjalnie niższych

W. Kotliński

magazyn bławatów Toruń, Szeroka 33

Udzielam kredytu na asygnaty! Udzielam kredytu na asygnaty!

Nowości wiosenne już nadeszły! 1496

Obwieszczenie o licytacji ruchomości.

Dnia 17 bm. o godz. nie 9.15 w Grzywnie u małż. Orłowskich sprzedam za gotówkę najczęściej dającemu: 1 kanapę szarą, bufet dębowy, kredens, duży stół, 12 krzesel i młóckarkę Lanca...

Chelmża, dnia 10 marca 1937 r. (-) GRAMOWSKI FRANCISZEK, Komornik Sadu Grodzkiego w Chelmży. 1536

MEBLE

solidne, korzystne i na dogodnych warunkach poleca znana FABRYKA MEBLI

ZENON KOWALEWSKI

Toruń, Nowy Rynek 18. Telef. 13-32 831

Fenomen świata!!

Wszehświatowej sławy Jasnovidz Dżami, założyciel „Poradni Żyła” w Berlinie i Dreźnie, twórca dzieł astrologicznych, daje stu-procentowe przepowiednie, przyznając się tym samym do przełomu w życiu...

Jasnovidz Dżami, Kraków, Wielopole. 1493

Szka i okulary ZEISSA

Modne okulary i binokle termometry, barometry, lornetki, foto - artykuły w wielkim wyborze.

SPECJALNOŚĆ: okulary w/g recepty. WŁASNA PRACOWNIA DLA REPERACJI

Pisemna gwarancja za okulary u mnie zakupione. St. Zakaszewski Bydgoszcz, Gdańska 9. 1506

Ogłoszenie.

Urząd Wojewódzki Pomorski w Toruniu ogłasza konkurs na posady kontraktowe Inżynierów Mierniczych (geodetów) do prac związanych z przebudową ustroju rolnego...

Warunki konkursu można przeglądać w Urzędach Wojewódzkich Wydział Roln. i Ref. Rolnych, Oddział Pomiarów Rolnych.

ZA WOJEWODYCH: (-) Inż. J. Sztekiel

Naczelnik Wydz. Roln. i Ref. Rolnych. 1548

— Stanowczo czasy polepszają się. Dziś znów musiałem popuścić pasa.

PERFUMY
WODA
KWIATOWA
PUDEK
POMADKI

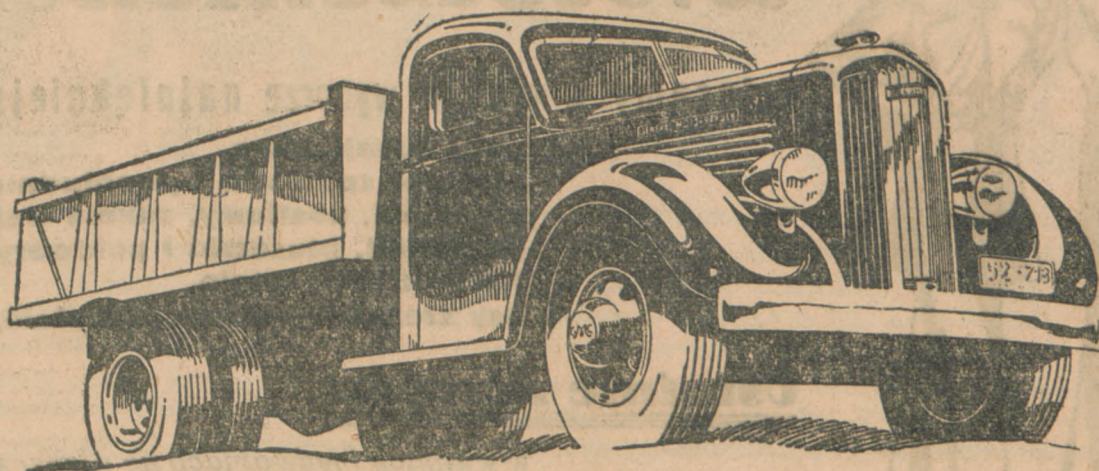
LE NARCISSE BLEU
de Mury

PODWOZIA CIĘŻAROWE i AUTOBUSOWE

G. M. C. (DZEMS)

Montowane przez Konces. Wytw. Samochod. LILPOP, RAU i LOEWENSTEIN S. A.

UKAŻĄ SIĘ WKRÓTCE NA RYNKU

WYŁĄCZNA SPRZEDAŻ
NA POLSKIE I GDAŃSK:

GENERAL TRADING
WŁODAWSKI, SANECKI i S-ka

Warszawa 1, Senatorska 32
telefony: 3-06-10 i 2-68-61

Sieczyno
święteczne
tylko z Kawiarni i Cukierni
„Kryształ”
Grudziądz, ul. Toruńska 6.
Telefon 14-60. 1549

Km. 521/36.

OBWIESZCZENIE.

Komornik Sądu Grodzkiego w Koronowie, Józef Mazuś, zamieszkały w Koronowie, ul. Wilsona nr. 12, na zasadzie art. 668 k. p. c. obwieszcza, że w dniu 3 kwietnia 1937 r. o godz. 10 zostanie dokonany opis i oszacowanie nieruchomości Wierchucin-Krół. pow. Bydgoszcz, Tom I karta 7, będącej własnością Piotra Lorenza w Wierchucinie-Krół. pow. Bydgoszcz.

W związku z powyższym wzywa się wszystkie osoby, aby przed ukończeniem opisu i oszacowania zgłosiły swoje prawa do nieruchomości wyżej wymienionej lub jej przynależności, jeżeli ich prawa stanowią przeszkodę do egzekucji.

Koronowo, dnia 3 marca 1937 r. (1576)

(-) J. Mazuś,

Komornik Sądu Grodzkiego w Koronowie.

W niedzielę, dnia 14-go b. m. urządzam

Wiosenną Wystawę Składową
najnowszych modeli konfekcji damskiej i męskiej

Skład otwarty dla Szan.

Publiczności od g. 14—19-ej 1497

DOM KONFEKCYJNY **Zygmunt Orcholski**
Szeroka 22 - dawn. J. Kawecki obok Pomorzanki

PRZETARG

16 marca godzina 9,30 sprzedaje przy ul. Szerokiej 36 przymusowym przetargiem za gotówkę: urządzenie saloniku, zegar, kredens i bufet. (1566)

(-) Brunon Duplicki,

Komornik Sądu Grodzkiego w Toruniu.

PRZETARG

16 marca godzina 10 sprzedaje przy ul. Wybickiego 40 przymusowym przetargiem za gotówkę: bibliotekę, lustro, bielizniarkę, komplet saloniku, dywan. (1567)

(-) Brunon Duplicki,

Komornik Sądu Grodzkiego w Toruniu.

TORUN

Otwierajcie szafy!
Przeglądajcie garderobę!
Najlepiej
odzież wiosenna
czyści chemicznie
i farbuje
BARWA
KALAMAJSKI
Toruń, Szeroka 21
1284

Służąca

uczciwa z dobrymi świadectwami potrzebna od 15 bm. — Toruń, Mickiewicza 67, m. 6. 1513C

Fotograficzne

przybory dla amatora —
znawcy

Ziola

wody, sole lecznicze, galki

Opatrunki

wata, opaski irygatory

Pudry 1344

wody kwiatowe na wagę

Grzebienie

lusterka, puderniczki

Zyletki

nożyczki, brzytwy, szczyzoryki kupisz najkorzystniej

w hurtowni

Jan Kapczyński

Szeroka 35.

3 pokojowe

mieszkanie komfortowe do wynajęcia od 1. IV. 37 r. Toruń Bielany, Żwirki i Wigury 52. 1545 K

Szkoła tańców

Janiny Werny wyucza szybko tańczyć, lekcje pojedynczo i kompletach. Toruń, Stary Rynek 16. 1547

Zakupię

za gotówkę, wszelkie używane meble w nowo otworzonej składnicy mebli używanych. Toruń, Małe Garbary 5, telef. 1682. 9856C

Trwała i wodną ondulację poleca po nieszkieł osnach **B. Słupski**
Toruń
Bydgoska nr 58

Tapety

listwy, borty, wielki wybór, tanie ceny. Nowości 1937. Hurtownia Drogeria T. Rzymkowski, Toruń, ul. Szeroka 43. 1466C

Mieszkanie

5 pokojowe komfortowe na parterze, centralne ogrzewanie, kuchnia, spiżarnia i pokój dla służącej w suterenie, winda, od 1. maja 1937 do wynajęcia. Oglądać 17 a 18, Toruń, Moniuszki 3, m. 3. 1544Ck

MEBLE
solidne

po cenach przystępnych tylko w firmie

GORECKI, Toruń
Żeglarska 27, telef. 1251. 5660

Chcesz dobre a tanie
MEBLE

zwróć się z zaufaniem 5648 C tylko

do Fabrycz. Składu Mebli

Wincenty Gralewski
Toruń, ul. Prosta 21

vis a vis ul. Wysokiej
Obsługa rzetelna.

Budujący uwaga!

Posadzki i stopnie: Terrazzo- we (lastrico) Skaldrzewne (ksylolit) Terrakotowe z płytek. Opierzenia ścian płytami glazurowanymi, wykonujemy pod gwarancją fachowo i najtaniej. Materiały budowlane dostarczamy hurtowo i detalicznie. Ceny najniższe. „CERAMENT” Sp. z o. o. Toruń, biuro, Rynek Nowomiejski 7, wejście z ul. Browarnej, telefon 2728. 1143

Sprzedam

tanio radio-aparat Telefunkon 6lampowy, do sieci, kompletny z głośnikiem i anteną. H. Engel, Toruń, Łazienna 6, II. 1490

Sprzedam

skrzynie, maty, 15 okien inspektowych, nowych, tanio. Górski, Chelmża, Dąbrowskiego. 1492C

Tysiące

bogatych pań wyjdzie zamaż za inteligentnych panów, nawet bez majątku. Nie masz odpowiednich znajomości — napisz do Najstarszego Biura Matrymonialnego „Postęp” Warszawa, Żurawia 27. Dyskretnie wysyłamy kilkadziesiąt ofert. 1129

Rowery

męskie i damskie, gwarantowane, korzystnie za pożyczki państwowe i na raty poleca Elektra Toruń, Chelmińska 4. 947Ck

Z powodu

wyjazdu sprzedam kompletne urządzenie z pokoje z kuchnią, składające się z sypialni, stołowego i kuchni, oraz można przejąć mieszkanie, w którym obecnie zamieszkuje. Wiadomość „Dzień Pomorza” po 1 nr. 220”. 1311C

Oranżadowa

ananasową pastę, esencje lemoniadowe do kwasów owocowych, najprzystępniej poleca Stanisław Słucki, Warszawa, Chmielna 57. 1486

Korzystnie

poleca materiały fotograficzne i prace amatorskie Zakład Fotograficzny, Jakowczyk, Toruń, Różana nr. 4 tel. 1579. CK747

Uwaga!

z składy
Nowe meble,
Toruń, Prosta 5.
Używane meble,
Toruń, Małe Garbary 5. Telef. 1682. **Pamiętaj!** 9841C

Wszelkie roboty
ślusarskie,
wiercenie studzien, oraz odlewy żeliwne wykonuje szybko i tanio
Firma „PEDAB”
w Toruniu,
ul. Koszarowa 15/17 /9610

Na sprzedaż

samochód osobowy, limuzyna, Austro-Daimler, 6-osobowy, 6 opon, ciężarówka z przyczepką Büssing, bardzo dobrze utrzymane. Lubicki Hurt, Sp. z o. o. Toruń, Konernika 10. 1489

ZŁOTE

wyroby używane kupuje
LIPCZYŃSKI
zegarmistrz-jubiler
Toruń, Król. Jadwigi 18. 1557

W śródmieściu Torunia
sklep

z nowoczesną wystawą, z mieszkaniem natychmiast korzystnie do wynajęcia. Oferty do Filii „Dnia Pomorza” Toruń, pod B. W. Ck1556

Kanarki

do hodowli i śpiewu tanie sprzedaje Ruminski Klono-wicza 39, półbarter. 1518

Jasnowidz

WŁADZIO znany z trafnych przepowiedni, przy muje od 50 groszy. Toruń ul. Strumykowa 14 m. 2 front pierwsze piętro. 1565

Dom

handlowy w Chelmy, przy ul. Toruńskiej, komfort, do chód roczny ca. zł. 4.300 sprzedam okazjynie. Oferty do „Dnia Pomorza” Toruń. 1568

3 pokoje

z kuchnią, łazienką elektr. gaz, od zaraz Kościuszki 64. Zgłoszenia Batorego nr. 5. 1569

Dom z restauracją

dobrze prosperującą spowodu zgonu właściciela korzystnie do sprzedania, Dołatowska Podgórz-Toruń. 1570Ck

Sadzonki leśne

1 roczną sosnę posp. 2 letnie siewki świerku i 2—3 letni świerk szkółkowany, pierwszorzędnej jakości, ma do oddania Zarząd Leśny Komierowo, powiat Sepolno, Pomorze. 1578

Kuwerture,

olejki owocowe, esencje rumowa, wanilinę, poleca najprzystępniej. Stanisław Słucki, Warszawa, Chmielna 57. 1486

„Naturalne” przeszkody w odbiorze audycji...

OTWARCIE SEZONU WIOSENNEGO

w największym Domu Towarowym Somorza

W. Korzeniowski, Grudziądz
Spółka Akcyjna
Rynek nr. 22/24

Polecamy w wielkim wyborze najpiękniejsze kreacje tego sezonu:

1552
palta przejściowe,
płaszczki sportowe i popołudniowe,
komplety, kostiumy, suknie wełniane i wieczorowe,
poranniki, bluzeczki i pulowery,
kurtki i futra letnie,
lisy srebrne, polarne, krzyżaki, sybiryjskie i patagońskie.

Ostatnie nowości

w wełnach i jedwabiach na płaszcze, komplety, kostiumy i suknie

Wokaz najnowszych modeli odbyma się codziennie w magazynie naszym na I-szem piętrze.

Prosimy zwrócić uwagę na wystawę damskiej konfekcji w oknach frontowych.

Ze względu na wybór i niskie ceny opłaca się przyjazd i z dalszych stron Pomorza.

NASIONA Kwiatowe drzewka
warzywne pastewne
Krzewy, narzędzia ogrodnicze, środki chemiczne
Bracia Hoser, Warszawa, Al. Jerozolimskie 45.
Cenniki wysyłam bezpłatnie.

połączają
dobrorew
jakości

Najkorzystniej i w olbrzymim wyborze
KAPELUSZE I ARTYKUŁY MĘSKIE
KOSZULE - KRAWATY - SKARPEK - BIELIZNA
BRACIA BŁOCH - SZEROKA 11
4-ro mies. kredyt na asygnaty. 890

Wystawiamy w naszych
oknach wystawowych
i w naszych oddziałach
najnowsze

mody wiosenne

damską odzież i kapelusze.

Prosimy zwiedzić nasz magazyn.

Gebr. Freymann
Gesellschaft mit beschränkter Haftung
Gdańsk, Koblentmarkt

1580

Reklama dźwignią handlu i przemysłu!

Zapraszamy do obejrzenia naszego wyboru
Płaszczki damskich, męsk. i kompletów

Dajemy takie mnóstwo fasonów, desen, jakiego Toruń dawno nie widział
Najspanialsze modele warszawskie
Bielskie materiały na ubrania, kostiumy, komplety
NOWOŚCI NA SUKIENKI
Bielizna damska, artykuły męskie
Ceny na piętrze b. umiarkowane

W. Jedrowski -- Toruń
Róg Szerokiej i Szczytnej I. ptr.
Kredyt na asygnaty. 1572 Kredyt na asygnaty.

Kto pożycz

pod zabezpieczenie hipoteczne

zł 4.000

na wykończenie domu piętrowego, murowanego, skanalizowanego, zaasekurowanego na zł. 22.520. Wartość obiektu z placem zł. 27.000,— w tem długi hipotecznego zł. 10.000. Oferty sub A. M. Rypin do admin. „Głosu Ziemi Dobrzyńskiej“ 1436

Radia

kryształkowe i lampkowe na dogodnych warunkach spłaty poleca

ELEKTRA-TORUŃ,
Chelmińska 4. 949

Materiały na wiosnę i lato
dla Pań i Panów w olbrzymim wyborze

Gustaw Molenda i Syn
Fabryka Sukna w Bielsku - Śl.

Składy detalicznej sprzedaży

Toruń ul. Szeroka 19. **Bydgoszcz** ul. Gdańska 11.

Gdynia ul. Św. Jańska 18. **Grudziądz** ul. Mickiewicza 7.

Gdańsk

Koblentmarkt 12.

1559

OGŁOSZENIA:

wiersz milimetry na stronie 1-lamowej . . . . . 0.20 zł
wiersz na pierwszej stronie . . . . . 1.00 zł
wiersz na drugiej i trzeciej stronie . . . . . 0.80 zł
wiersz na dalszych stronach . . . . . 0.50 zł
Drobne za słowo 16 gr. Pierwsze słowo i wyrazy tłustym drukiem liczymy podwójnie.
Za ogłoszenia sądowe i urzędowe w drobnym składzie 25 proc. drożej.

Dla poszukujących pracy i nekrologi 25 proc. zniżki.
Komunikaty 50 gr za wiersz.
Za ogłoszenia skomplikowane i z zastrzeż. miejsca 20 procent nadwyżki. W W. M. Gdańsku cennik ogłoszeniowy jest identyczny z cennikiem dla Polski, z tem jednak, że rachunki mogą być regulowane w guldenach gdańskich na podstawie notowań Giełdy Gdańskiej z dnia poprzedzającego dzień wpłaty.

ABONAMENT MIESIĘCZNY WYNOŚI:

W ekspedycji miejscowych agencji . . . . . 2.00 zł
Z odnośnikiem do domu . . . . . 2.20 zł
Przez pocztę z odnośnikiem do domu . . . . . 2.40 zł
Pod opaską . . . . . 4.50 zł
W Gdańsku przez pocztę . . . . . 2.32 gd; przez gońca . . . . . 2.00 gd
W Gdańsku z odbieraniem w administracji wprost . . . . . 1.75 gd
Zagranicą . . . . . 4.00 zł
W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą (np. przeskody w zakładzie, strajki) Administracja nie odpowiada za niedostarczenie pisma.

Redaktor odpowiedzialny:

WACŁAW WYTYK, Toruń, ul. Bydgoska 56.

U W A G I:

Ogłoszenia drobne przyjmujemy wyłącznie za gotówkę. Najmniejsze ogłoszenie drobne liczymy za 10 słów. Ogłoszenia drobne przyjmujemy jedynie do 50 słów, powyżej — liczymy według rozmiaru. Zastrzeżeń miejsca dla ogłoszeń drobnych nie przyjmujemy, dla innych tylko wówczas, gdy za takie zastrzeżenie zostanie zapłaconą przewidziana w cenniku 20 proc. nadwyżka. Omyłki, które zasadniczo nie zmieniają treści ogłoszenia, nie upoważniają do żądania zwrotu gotówki, ani też nie zobowiązują Administracji do bezpłatnego powtórzenia ogłoszenia. Uzasadnione reklamacje będą uwzględniane o ile zostaną wniesione do dni 8-miu od daty ukazania się ogłoszenia, lub od daty otrzymania rachunku. Przy sądowym ściąganiu należności rabat upada. Za terminowy druk i przepisane miejsce ogłoszenia Administracja nie odpowiada.

Redaktor odpowiedzialny za sprawy W. M. Gdańsk: Wilhelm Grimsman, Gdańsk, Kassubischer Markt 21, I. p. — Redaktor odpowiedzialny na Bydgoszcz: Leon Formański Bydgoszcz Plac Wolności 1, redaktor odpowiad. na Gdynię: Wiktor Mielnikow, Gdynia, ul. Mln. Kwiatkowskiego, gmach „Paged'u”. — Redaktor odpowiedzialny na Grudziądz: Mieczysław Bagiński, Grudziądz Plac 23 Stycznia 10, I. — Redaktor odpowiad. na Tczew: Alojzy Kuzio Tczew, Kościuszki ur. 1. — Redaktor odp. na Rypin: Kazimierz Świerzyński Czelionkami Pomorskiej Drukarni Rolniczej S. A. w Toruniu.
Wydawca: Spółdzielnia Wydawnicza „Gryf” z odpow. udziałami w Toruniu. Za ogłoszenia odpowiada Administracja.